

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Eva Radová

**VÝVOJ PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE NA PŘÍKLADU
MIKROREGIONU NETOLICKO**

Bakalářská práce

Praha 2007

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Tomáš Havlíček, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně s uvedením všech použitých pramenů.

Eva Radošová

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ	4
SEZNAM TABULEK.....	4
SEZNAM PŘÍLOH.....	4
ÚVOD	6
Cíle a metodika práce.....	7
1 PŘEHLED LITERATURY	9
2 PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE V EVROPSKÉ UNII	11
2.1. Vznik přeshraniční spolupráce v Evropské unii.....	11
2.2. Program Phare	13
2.3. Program Interreg	14
2.4. Přeshraniční spolupráce v programovacím období 2007 – 2013	15
2.5. Euroregiony	17
3 ANALÝZA MIKROREGIONU NETOLICKO	21
3.1. Fyzickogeografická charakteristika.....	21
3.2. Sociálněgeografická charakteristika.....	23
3.3. Obyvatelstvo.....	23
3.4. Ekonomické aktivity v mikroregionu.....	26
4 PŘESHraničNÍ SPOLUPRÁCE MIKROREGIONU NETOLICKO	29
4.1. Stručné nastínění situace v česko-bavorském pohraničí	29
4.2. Podnikatelské prostředí	31
4.3. JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika 2007 – 2013	33
4.4. Výsledky dotazníkového šetření	34
4.5. Mezinárodní spolupráce obce Netolice	36
4.6. Analýza SWOT – přeshraniční spolupráce	40
ZÁVĚR.....	41
POUŽITÁ LITERATURA.....	44
PŘÍLOHY	47

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Netolicko v letech 1869 – 2001

Graf č. 2: Nezaměstnanost v mikroregionu Netolicko v letech 2005 – 2007

Graf č. 3: Struktura půdního fondu mikroregionu Netolicko v roce 2002

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Euroregiony na území České republiky v roce 2005

Obr. č. 2: Mikroregion Netolicko v roce 2007

Obr. č. 3: Modelové vymezení pohraničí Česka z hlediska prostupnosti hraničních efektů

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Rozpočet projektu Archeopark Netolice v letech 2006-2007

Tab. č. 2: Analýza SWOT – přeshraniční spolupráce mikroregionu Netolicko

SEZNAM PŘÍLOH

Příl. č. 1: Administrativní mapa mikroregionu Netolicko v roce 2007

Příl. č. 2: Základní informace o obcích mikroregionu Netolicko v roce 2006

Příl. č. 3: Vývoj počtu obyvatel mikroregionu Netolicko v letech 1869 – 2001

Příl. č. 4: Průměrný věk obyvatel mikroregionu Netolicko v roce 2001

Příl. č. 5: Struktura obyvatelstva mikroregionu Netolicko podle věku v roce 2001

Příl. č. 6: Vzdělanostní struktura obyvatelstva mikroregionu Netolicko v roce 2001

Příl. č. 7: Obyvatelstvo mikroregionu Netolicko podle náboženského vyznání v roce 2001

Příl. č. 8: Národnostní složení obyvatel mikroregionu Netolicko v roce 2001

Příl. č. 9: Struktura půdního fondu v mikroregionu Netolicko v roce 2002 (v ha)

Příl. č. 10: Ekonomická struktura obyvatelstva mikroregionu Netolicko v roce 2001

Příl. č. 11: Obyvatelstvo mikroregionu Netolicko podle dojížděky do zaměstnání v letech 1991 a 2001

Příl. č. 12: Nezaměstnanost mikroregionu Netolicko v letech 2005 – 2007

- Příl. č. 13: Vybrané plánované a realizované projekty obce Babice
- Příl. č. 14: Vybrané plánované a realizované projekty obce Hracholusky
- Příl. č. 15: Vybrané plánované a realizované projekty obce Chvalovice
- Příl. č. 16: Vybrané plánované a realizované projekty obce Mahouš
- Příl. č. 17: Vybrané plánované a realizované projekty obce Malovice
- Příl. č. 18: Vybrané plánované a realizované projekty obce Němčice
- Příl. č. 19: Vybrané plánované a realizované projekty obce Netolice
- Příl. č. 20: Vybrané plánované a realizované projekty obce Vitějovice
- Příl. č. 21: Vybrané plánované a realizované projekty mikroregionu Netolicko
- Příl. č. 22: Dotazníkové šetření

ÚVOD

Evropský proces integrace je v posledních letech velmi diskutovanou problematikou. V západní Evropě jde o poměrně dlouhodobou záležitost. Začátky integrace můžeme spatřovat už v 50. letech 20. století, kdy vznikl první euroregion na německo-nizozemské hranici. Pro státy bývalého východního bloku a tedy i Českou republiku jde o poměrně novou záležitost. Do procesu integrace se postkomunistické státy měly možnost zapojit až po politických změnách koncem 90. let 20. století. Vstup do Evropské unie znamenal výzvu jak pro země s nově nabytou demokracií tak pro stávající členy.

Hranice hrály v historii Evropy významnou roli. V moderních dějinách to byla především železná opona, která rozdělila východní a západní Evropu na dvě části a to nejen geograficky, ale také politicky, demograficky a ekonomicky. Po pádu komunistického režimu se otevřely hranice se západoevropskými zeměmi a naskytly se tak možnosti k postupnému navázání přeshraničních kontaktů. Dlouhá léta rozdílného vývoje východní a západní Evropy však tuto spolupráci významně ovlivňují. Ani spolupráce na česko-polské hranici neprobíhá bez problémů. Vzhledem k faktu, že oba tyto státy byly součástí východního bloku, mohlo by se zdát, že mezi nimi probíhala sousedská spolupráce. Tak tomu nebylo a stejně jako v případě Rakouska a Německa i zde se musí přeshraniční spolupráce vyrovnávat s určitými překážkami.

Pro podporu přeshraniční spolupráce byly Evropskou unií vytvořeny programy, které pomáhají navázat přeshraniční kontakty a poskytují příhraničním regionům finanční prostředky pro zlepšení jejich hospodářské úrovně i vyspělosti v různých oblastech.

Přeshraniční spolupráci je možno podněcovat „zdola“ nebo „shora“. První zmíněné pojetí vychází z iniciativy lokálních aktérů, tedy přeshraniční aktivity se odehrávají na mikroregionální úrovni (Havlíček, Jeřábek 2004). Přeshraniční spolupráce iniciovaná „shora“ je řízena nějakou institucí (např. Evropská unie), která ji formálně zastřešuje. Velmi vhodné je tyto dva přístupy vhodně sloučit. Fungující přeshraniční aktivity na obecní úrovni mohou přejít v postupné vytváření regionu, který bude formálně zakotven (např. euroregion). Na druhou stranu mohou být euroregiony tím prvotním iniciátorem k přeshraniční spolupráci, která pak následně pokračuje bez jejich účasti. „Euroregiony proto můžeme považovat za produkty, ale také generátory přeshraniční spolupráce.“ (Halás, Slavík 2001, cit. v Jeřábek 2002, s. 13).

Cíle a metodika práce

Cílem této práce je poskytnout přehled o přeshraničních aktivitách mikroregionu Netolicko po roce 1989. Přeshraniční aktivity, kterými se tato práce zabývá, jsou zúženy na kontakty vedené v oficiální rovině. Tzn. jsou vyloučeny příbuzenské kontakty, atp.

Mikroregion neleží při státní hranici. Jeho hranice jsou od česko-německých vzdáleny přibližně 35 km. Právě proto byl tento region vybrán jako zájmové území. Vzdálenost od hranic je jeden z faktorů ovlivňující intenzitu přeshraniční spolupráce. Snahou práce je zjistit, zda toto platí i pro mikroregion Netolicko. Pokud tedy přeshraniční spolupráce probíhá, úkolem bylo určit, v jaké oblasti se uskutečňuje, v čem představitelé obcí vidí její přínos, z jakého důvodu byla navázána. Důležité také bylo označit problémy, které přeshraniční spolupráci ztěžují nebo přímo vylučují.

Pro tuto práci byly stanoveny určité předpoklady tykající se přeshraniční spolupráce:

1. Do vzniku programu Phare CBC neprobíhala v mikroregionu Netolicko žádná oficiální přeshraniční spolupráce.
2. Úloha, kterou přeshraniční spolupráce představuje v oblasti regionálního rozvoje, není stěžejní.
3. V čerpání dotací z Evropské unie se obce mikroregionu Netolicko zaměřují na jiné programy, než jsou ty podporující přeshraniční spolupráci.
4. Přeshraniční spolupráce je tematicky zaměřena výhradně na kulturní a sportovní aktivity.

Práce je členěna celkem do čtyř částí. První kapitolu představuje přehled literatury, která se nějakým způsobem dotýká tématu přeshraniční spolupráce.

Ve druhé kapitole je naznačen vývoj evropské přeshraniční spolupráce. Dále jsou uvedeny významné programy Evropské unie podporující přeshraniční spolupráci a přiblížena činnost euroregionů. Je zde také stručně nastíněna politika přeshraniční spolupráce v novém programovacím období Unie v letech 2007 – 2013.

Třetí kapitolu tvoří charakteristika sledovaného území. Ta je součástí práce, aby poskytla přehled oblastí, které jsou základem nejen pro rozvoj mikroregionu, ale mohly by být i oblastmi přeshraniční spolupráce. Nejprve jsou uvedeny některé fyzickogeografické podmínky, které mají určitý vztah k přeshraniční spolupráci mikroregionu. Jedná se

především o polohu zájmové oblasti a celkový ráz krajiny. Následuje charakteristika oblastí, které mají vliv na přeshraniční spolupráci (obyvatelstvo) a oblastí důležitých pro celkový rozvoj mikroregionu (zemědělství, cestovní ruch). Zdrojem informací pro tuto kapitolu byly především informace Českého statistického úřadu a Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko zpracovaná v roce 2004.

Čtvrtou část představuje přeshraniční spolupráce Netolicka. Nejprve se věnujeme charakteristice česko-bavorského pohraničí, specifikům tohoto prostoru a podnikatelskému prostředí. Dále je přiblížen Společný programový dokument (tzv. JPD) Svobodný stát Bavorsko – Česká republika pro nové plánovací období 2007 – 2013.

Následující část této kapitoly je věnována vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření provedeného v dotčeném území v červenci 2007. Při sestavování dotazníku bylo použito dotazníkového šetření Sociologického ústavu AV ČR provedeného jako součást projektu Role pohraničí České republiky a význam hospodářské a politické spolupráce se sousedními zeměmi pro integraci ČR do Evropské unie. Dalším zdrojem pro dotazník bylo šetření v rámci studentské ročníkové práce (Mikšátková 2004) zabývající se přeshraniční spoluprací v periferních oblastech Jesenicka a Bruntálska. Osloveni byli elektronickou poštou starostové všech obcí mikroregionu, aby vyplnili přiložený dotazník. Někteří ze starostů tak učinili až po telefonické urgenci. Zpracování a výsledek práce byl velmi ovlivněn ochotou dotčených starostů spolupracovat. To se podařilo u všech kromě jednoho, kterého nebylo možné zkontaktovat elektronickou poštou ani telefonicky. Navrátilo se devět dotazníků, z toho dva nebyly vyplněné kompletně. Se čtyřmi starosty byl veden neformální rozhovor.

Na tuto kapitolu navazuje rozbor přeshraniční spolupráce obce Netolice provedený na základě výsledků dotazníkového šetření a rozhovoru se starostou Netolic. Jako poslední je uvedena analýza SWOT – přeshraniční spolupráce celého mikroregionu Netolicko.

1 PŘEHLED LITERATURY

V současné době najdeme již celou řadu publikací pojednávajících o pohraničí a periferních oblastech. Tato problematika spolu úzce souvisí a v posledních letech je stále více diskutována. Součástí problematiky pohraničí by měla bez pochyby být i přeshraniční spolupráce. Ve většině případů je jí však věnována jen zmínka v souvislosti s programy Evropské unie podporujícími přeshraniční spolupráci.

Teoretickými koncepty s pohraniční tematikou se zabývá M. Hampl (2000). Vytváří typologii pohraničních regionů České republiky a nastiňuje podmínky jejich diferenciaci a rozdílného vývoje. Z hlediska historickogeografického studuje vývoj pohraničí P. Chromý (2000). Další příspěvky zaměřené na přeshraniční spolupráci se objevují většinou v podobě článků (Widemannová 2001, Litecká 2007).

Práce zaměřené na přeshraniční spolupráci jsou různorodé a nabývají charakteru podle odborného zaměření autora. Kromě geografické literatury se tak setkáváme i s pohledem sociologickým nebo ekonomickým. Do sociologické literatury můžeme zařadit příspěvky Sociologického ústavu AV ČR v Ústí nad Labem. Publikovány jsou především výzkumy z česko-německého a česko-rakouského pohraničí. Nejvíce se zaměřují na vytváření přeshraničního společenství a nositele přeshraniční spolupráce (Zich 1999, 2001, 2002), na vytváření typologie českého pohraničí (Jeřábek 2004). Některé práce soustředěné na regionální rozvoj jsou velmi zaměřeny ekonomicky. Jedná se o analýzu ekonomických potenciálů v českém pohraničí nebo ekonomické přeshraniční vlivy a možnosti jejich využití (Hlavatý 2005). Další práce se soustřeďují na regionální politiku a nástroje a opatření k podpoře pohraničí (Řehák 2004).

Literatura výhradně zaměřená na přeshraniční spolupráci a obecně pojednávající o přeshraničních kontaktech se hledá jen ztěží. Významným příspěvkem v této oblasti je poměrně nedávno vydaná publikace (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček a kol. 2004) zabývající se teoretickými aspekty hranice, pohraničí, hraničního efektu, dále regionálním rozvojem příhraničních oblastí a přeshraniční spolupráci v procesu evropské integrace. Většina prací s přeshraniční tematikou je cíleně zaměřena na určité území. Nejvíce pozornosti v tomto ohledu přitahuje česko-bavorské (Dokoupil 2000), popř. česko-rakouské pohraničí (Havlíček 2002). Příspěvkem k tématu přeshraniční spolupráce jsou i práce některých zahraničních autorů (Halás 2005).

Pro tuto bakalářskou práci byly důležité studentské práce vzniklé na Přírodovědecké fakultě UK v Praze na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje (Andělová 2002, Bohuslav 2004, Mikšátková 2004).

Velké množství dokumentů o přeshraniční spolupráci vzniká v České republice v návaznosti na aktivity Evropské unie. Jedná se především o programové dokumenty (JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika), rozvojové plány (Národní rozvojový plán České republiky), analýzy území potřebné pro jednotlivá plánovací období Unie. Najdeme v nich většinou rozbor území, priority a opatření, tedy návrhy jakým směrem bude rozvoj dále pokračovat. Tyto dokumenty se pro tuto práci nedají příliš použít. Zabývají se velkým územím a postihují oblast přeshraniční spolupráce spíše teoreticky.

Publikace o pohraničí vydává také Ministerstvo pro místní rozvoj, většinou jako informační brožury o programech Evropské unie (Phare CBC, Interreg III).

Informace o práci euroregionů je většinou možné získat jen na internetových stránkách jednotlivých euroregionů. Takové informace jsou ale málo podrobné, spíše povrchní. Najdeme zde náznak organizační struktury, přehled členů, stručné výroční zprávy o činnosti euroregionu. Podrobné články o euroregionech najdeme zřídka (Laštovková 2005). Některé euroregiony vydávají časopisy s krátkými zprávami o projektech a novinkami z území. Chybí podrobná publikace o činnostech euroregionů, která by postihla úspěchy či neúspěchy přeshraniční spolupráce, srovnávala aktivity jednotlivých euroregionů a detailně popsala jejich vývoj.

Informace o přeshraniční spolupráci mikroregionu Netolicko nebylo možné najít v žádné literatuře. Byly zjištěny v terénu dotazníkovým šetřením a rozhovory se starosty dotčených obcí. K nalezení dalších dat pro charakteristiku regionu byly použity publikace Českého statistického úřadu, plán rozvoje mikroregionu, internetové stránky dotčených obcí, internetové stránky regionálních rozvojových agentur, centrály regionálního rozvoje a ministerstva pro místní rozvoj.

2 PŘESHraniční SPOLUPRÁCE V EVROPSKÉ UNII

2.1. Vznik přeshraniční spolupráce v Evropské unii

O přeshraniční spolupráci se v poslední době mluví jako o důležité součásti procesu evropské integrace. Definic přeshraniční spolupráce najdeme mnoho, jednou z nich je i tato:

„Přeshraniční spolupráce zahrnuje přímou sousedskou spolupráci mezi regionálními a lokálními představiteli přesahující hranice a to ve všech oblastech života a zahrnující všechny aktéry včetně lokálního obyvatelstva. Předmět přeshraniční spolupráce tak pokrývá celou řadu otázek, počínaje obyčejnými každodenními starostmi lokálního charakteru až po problémy mezinárodněprávní povahy, od místních iniciativ a strategií regionálního rozvoje až po iniciativy Evropské unie mající dopad na celé Společenství.“ (Gabbe 1999, cit. v Bohuslav 2004, s. 17).

Po druhé světové válce se v západní Evropě začaly objevovat aktivity, které se staly počátkem pozdější evropské integrace. Na německo-nizozemské hranici vznikl v roce 1958 první euroregion s názvem EUREGIO a stal se tak základem pro spojenou Evropu (Bohuslav 2004). Už tehdy měla přeshraniční spolupráce za cíl překonávat perifernost pohraničních oblastí, rozvoj území a upevňování vzájemných vztahů. Postupně začaly vznikat další euroregiony na všech hranicích demokratických států Evropy. V září roku 1971 byla založena organizace Asociace evropských hraničních regionů (Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen – AGEG, Association of European Border Regions – AEBR). Jejím cílem bylo zlepšit orientaci v nabídce podpor, které poskytovala Evropská unie, a zdokonalit koordinační činnost v oblasti přeshraniční spolupráce (Dokoupil, Jeřábek 2004). V současné době je v této organizaci sdruženo 180 přeshraničních iniciativ na bázi euroregionů, zastřešuje téměř všechny evropské hraniční regiony a zabývá se zprostředkováním výměny zkušeností mezi hraničními regiony a koordinací výměny kontaktů na Radu Evropy, Evropský parlament a Evropskou komisi. Jak uvádí Laštovková (2005), jejími prioritami je:

1. Podpora přeshraniční spolupráce a rozvoje v těchto oblastech:

- regionální plánování
- životní prostředí
- podpora hospodářství a cestovního ruchu

- výstavba infrastruktury
- ochrana před živelnými pohromami a záchranářství
- doprava
- kultura, vzdělání, sport, setkávání
- zdravotnictví a sociální péče

2. Podpora snah a jednotlivých záměrů měst a obcí, které odpovídají rozvojovým cílům (euro)regionu.

3. Zastupování (euro)regionálních zájmů na příslušných úřadech a institucích, ale i podpora snah v rámci uzavírání závazných mezistátních dohod pro (euro)regionální a komunální přeshraniční spolupráci.

4. Koordinace přeshraniční spolupráce.

Legislativně zakotvena byla přeshraniční spolupráce v roce 1980, kdy byla vydána Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo orgány (European Outline Convention of Transfrontier Cooperation Between Territorial Committies or Authorities). Je také známa pod názvem Madridská konvence (Jeřábek 2004). O rok později, tedy v roce 1981, byla přijata Evropská charta hraničních a přeshraničních regionů. Ta vysvětluje důležitost přeshraniční spolupráce, pozitivní dopady na rozvoj dotčených regionů i nezastupitelný vliv při snaze o vytvoření sjednocené Evropy. Hlavní myšlenky Charty jsou nasměrovány od překonávání historických zátěží přes odstraňování ekonomických rozdílů a podporu hraniční a přeshraničních regionů až po otázky jednotné legislativy (Jeřábek 2004).

Následně vznikaly další dokumenty týkající se přeshraniční spolupráce, např. Evropská charta územního plánování z roku 1983 nebo Evropský koncept prostorového vývoje z roku 1999, který ale řeší spolupráci v širším územním rozsahu a není právně závazným dokumentem. „Představuje politický rámec pro lepší spolupráci v rámci společných odvětvových (oborových) politik s prostorovým působením a stejně tak mezi členskými státy, jejich regiony a městy.“ (Jeřábek 2004, s. 80).

2.2. Program Phare

V roce 1989 byl založen program Phare (celým názvem Poland and Hungary: Action for Restructuring of the Economy) původně pouze pro Polsko a Maďarsko, jak vyplývá z jeho názvu, avšak postupně se k nim připojily i další přistupující země (Bohuslav 2004). Z fondu Phare byly financovány projekty, které napomáhaly překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi bývalého východního bloku a západní Evropy. Od roku 1998 se oblasti pomoci Evropské unie zaměřují zejména na plnění stanovených priorit pro vstup do Unie.

Program Přeshraniční spolupráce (Cross-Border Cooperation – CBC), který byl zřízen v roce 1994, je samostatným programem v rámci Phare. Jedním z hlavních důvodů, proč program vznikl, byla existence programu Interreg IIIA, a s tím související potřeba financování programu obdobného zaměření i na straně sousední, nečlenské země Evropské unie. Jednalo se vlastně o přípravu na účast v iniciativě Společenství Interreg III. Program CBC Phare byl v České republice zahájen v roce 1994 v česko-německé příhraniční oblasti. Od roku 1995 se program CBC Phare rozšířil i do česko-rakouské příhraniční oblasti a od roku 1999 získalo svůj program na podporu přeshraniční spolupráce i česko-polské a česko-slovenské příhraničí. Cílem programu je pomoci příhraničním regionům při překonávání specifických problémů jejich rozvoje, např. negativních vlivů periferní polohy, dlouhodobé izolace (www.strukturalni-fondy.cz).

Program byl zpočátku realizován v podobě velkých investičních projektů (přibližně 2 mil. € na projekt), avšak rok 1996 se stal významným mezníkem vývoje programu. Svou činnost zahájil tzv. Fond malých projektů, který se zabýval projekty neinvestičního charakteru (přibližně 1 000-50 000 € na projekt). „Jeho vznik znamenal decentralizaci na úroveň regionů při podpoře menších aktivit obcí a jejich sdružení v oblasti kulturní, sportovní, turistické a realizace výměn mládeže.“ (Widemannová 2001, s. 48).

V období 1993–2002 bylo na program Phare pro ČR alokováno celkem 736 mil. €. Pro rok 2003 bylo alokováno dalších 103,8 mil. €. Program Phare CBC napomohl k rozvoji skutečných kontaktů mezi obyvateli a institucemi v příhraničních oblastech až zahájením činnosti Fondu malých projektů. Byla tak započata vzájemná spolupráce mezi skupinami lidí na obou stranách hranice.

Obecné cíle programu Phare CBC jak je uvádějí internetové stránky Fondu Evropské unie (www.strukturalni-fondy.cz):

- podpora hospodářského rozvoje příhraničních regionů posilováním stávajících struktur, posilování konkurenceschopnosti českých podniků, prohlubování obchodní spolupráce a celkové ožívování hospodářství na obou stranách hranice
- překonávání problémů zatěžujících regiony na obou stranách hranic (např. ochrana životního prostředí, likvidace odpadů a zlepšování infrastruktury)
- snižování periferního charakteru těchto oblastí a tím zvyšování životní úrovně obyvatel (např. zvyšování zaměstnanosti)
- podpora přeshraničního rozvoje krajiny, zemědělství a lesnictví
- prohlubování spolupráce mezi občany hraničních regionů, zlepšování přeshraniční společenské a kulturní výměny pro zvýšení atraktivity oblastí pro bydlení a život
- vytváření přeshraničních sítí pro kooperace a komunikaci s ohledem na posilování regionální identity na obou stranách hranice

2.3. Program Interreg

V roce 1990 bylo Evropskou komisí rozhodnuto o vytvoření programu Interreg. Tato iniciativa se v 90. letech dále vyvíjela a prošla třemi fázemi: Interreg I v letech 1991 – 1993, Interreg II v letech 1994 – 1999, Interreg III v letech 2000 – 2006. Poslední dva zmíněné byly rozděleny do tří okruhů. V plánovacím období 2000 – 2006 byla přeshraniční spolupráce zaštitěna programem Interreg IIIA. Interreg IIIB byl zaměřen na nadnárodní spolupráci, Interreg IIIC se týkal meziregionální spolupráce a z obou byla vyloučena účast běžných občanů (Bohuslav 2004). Program Interreg byl podporován Evropským fondem regionálního rozvoje a zůstal jeho finančním nástrojem i pro období 2007 – 2013.

Rokem 2000 začalo nové období, které bylo charakterizováno přibližováním programu CBC Phare k programu Interreg IIIA. Jednalo se především o společné programování, stanovení společné strategie pro oba programy, vytváření společných rozhodovacích a monitorovacích struktur, definici společných kritérií pro hodnocení a výběr projektů. První krok představovalo zpracování a následně přijetí a schválení Společných programových dokumentů pro programy Phare CBC a Interreg. Tyto dokumenty obsahují popis a analýzu sociálně ekonomické situace příhraničních oblastí, její vyhodnocení metodou analýzy SWOT, dále priority a opatření, které vycházejí ze společné strategie a cílů rozvoje. Hlavním strategickým cílem obou programů je snaha o vytváření jednotného integrovaného sociálně ekonomického prostoru. Jak je uvedeno v jednom z nich, „při tom je kladen důraz na to, aby

se na realizaci programu přímo podílelo co největší množství regionálních a místních institucí a rozhodovacích míst a aby tak byly tyto instituce seznamovány s evropskými zásadami a postupy v regionálním rozvoji příhraničí.“ (JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika, 2001).

2.4. Přeshraniční spolupráce v programovacím období 2007 – 2013

V programovacím období 2007 – 2013 dochází v oblasti regionální a strukturální politiky oproti předcházejícímu programovacímu období k několika zásadním změnám. Nová politika soudržnosti EU se bude v tomto programovacím období dělit na tři cíle:

- Cíl 1: Konvergence
- Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Cíl 3: Evropská územní spolupráce

Iniciativa Interreg se tak stává samostatným cílem strukturálních fondů. Jedná se o Cíl 3, nazvaný Evropská územní spolupráce (European Territorial Cooperation). Cíl 3 tvoří v současném období tři základní typy spolupráce, které byly v předcházejícím období nazývány Iniciativy společenství. Jedná se o bývalou Iniciativu Interreg IIIA, Interreg IIIB a Interreg IIIC. Nyní bude evropská územní spolupráce realizována prostřednictvím přeshraniční, nadnárodní a meziregionální formy spolupráce a dvou síťových programů: ESPON a INTERACT II.

Další změnou je, že subjekty mohou žádat Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), který je finančním nástrojem pro Cíl 3, o kofinancování svých projektů až do výše 85 %. V předcházejícím období bylo nejvyšší možné spolufinancování z ERDF ve výši 75 %. Pro české subjekty bude existovat také možnost národního kofinancování (Litecká 2007).

Ve všech třech typech programů (přeshraniční spolupráce, nadnárodní spolupráce, meziregionální spolupráce) budou projekty postaveny na tzv. principu vedoucího partnera. Tato změna se týká hlavně Programu přeshraniční spolupráce, kde „existovala možnost zrcadlových projektů a systém dvou vedoucích partnerů, kteří dostávají dotace.“ (Litecká 2007). Teď je příjemcem dotace pouze jeden z projektových partnerů. Jedná se o vedoucího partnera, který je zodpovědný za ostatní projektové partnery, podává společnou žádost, komunikuje s nadřízenými orgány a distribuuje dotaci mezi projektové partnery. Evropská

regionální politika a tedy i priority jednotlivých programů kladou v novém programovém období důraz na inovační a znalostní ekonomiku, udržitelný rozvoj jako aspekt životního prostředí a ochranu před riziky.

Obecné cíle Programu přeshraniční spolupráce jak je uvádějí internetové stránky Fondu Evropské unie (www.strukturalni-fondy.cz):

- hospodářská a sociální integrace příhraničních území prostřednictvím odstraňování přetrvávajících bariér a posilování jejich rozvojového potenciálu
- posilování vzájemných hospodářských, společenských a kulturních vztahů
- společná péče o přírodní bohatství
- rozvoj cestovního ruchu
- budování flexibilního trhu práce

Specifické cíle Programu přeshraniční spolupráce jak je uvádějí internetové stránky Fondu Evropské unie (www.strukturalni-fondy.cz):

- rozvoj místního podnikatelského prostředí a rozvoj cestovního ruchu v příhraničí;
- posilování dostupnosti dopravy a informačních a komunikačních sítí;
- ochrana životního prostředí, podpora obnovitelných zdrojů energie, předcházení vzniku ekologických a technologických rizik;
- rozvoje měst a venkova;
- rozvoj spolupráce, podpora vzdělání, výzkumu a vývoje, kultury, podpora integrace trhu práce a sociálního zařazení a podpora malých místních iniciativ

Podporu v rámci Cíle 3 lze čerpat z devíti operačních programů:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko
- OP Meziregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)

- OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)
- Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)
- Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)

ESPON je monitorovací síť pro evropské územní plánování. Program slouží k získávání a aktualizování informací o rozvoji regionů, aby mohla být formulována doporučení založená na znalostech a vztahující se k rozhodnutím, jež jsou přijímána na politické úrovni. Dále informuje o dopadech realizace politik EU na regiony, poskytuje technickou, metodickou a analytickou podporu procesu územního plánování, zpřístupňování databází a indikátorů územního rozvoje. Formou seminářů, publikací a workshopů poskytuje zpětnou vazbu o výsledcích programu ESPON v praxi apod. (www.strukturalni-fondy.cz).

INTERACT II je program pro výměnu zkušeností s přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spoluprací. Důraz je kladen na externí komunikaci a posílení šíření dosažených výsledků. Zdrojem informací a komunikačním systémem pro tento program bude internetová databáze a intranet. Tento program by se měl stát aktivnější v institucionální spolupráci, např. s programem ESPON.

Cíle programu INTERACT II jak je uvádějí internetové stránky Fondy Evropské unie (www.strukturalni-fondy.cz):

- zlepšení efektivity územní spolupráce,
- přispění ke kvalitě územní spolupráce a podpora implementace programů přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce,
- poskytnutí prostoru regionům k diskuzi o strategiích pro přeshraniční a nadnárodní regionální rozvoj a zajištění přenosu inovací.

2.5. Euroregiony

Euroregiony jsou institucionální nástroj pro realizaci přeshraniční spolupráce. Jedná se o dobrovolná sdružení pohraničních měst, obcí, mikroregionů a jiných subjektů z nejméně dvou sousedních států.

Organizace a struktura u jednotlivých euroregionů se liší. Členy některých z nich se mohou stát pouze města nebo obce (Euroregion Labe a Egrensis). Také vazby na regionální rozvojové agentury (dále jen RRA) jsou u jednotlivých euroregionů různé. U některých RRA mají euroregiony kapitálové podíly (např. Egrensis, Labe), u některých funguje napojení na RRA jen na bázi pracovních vazeb (např. Šumava).

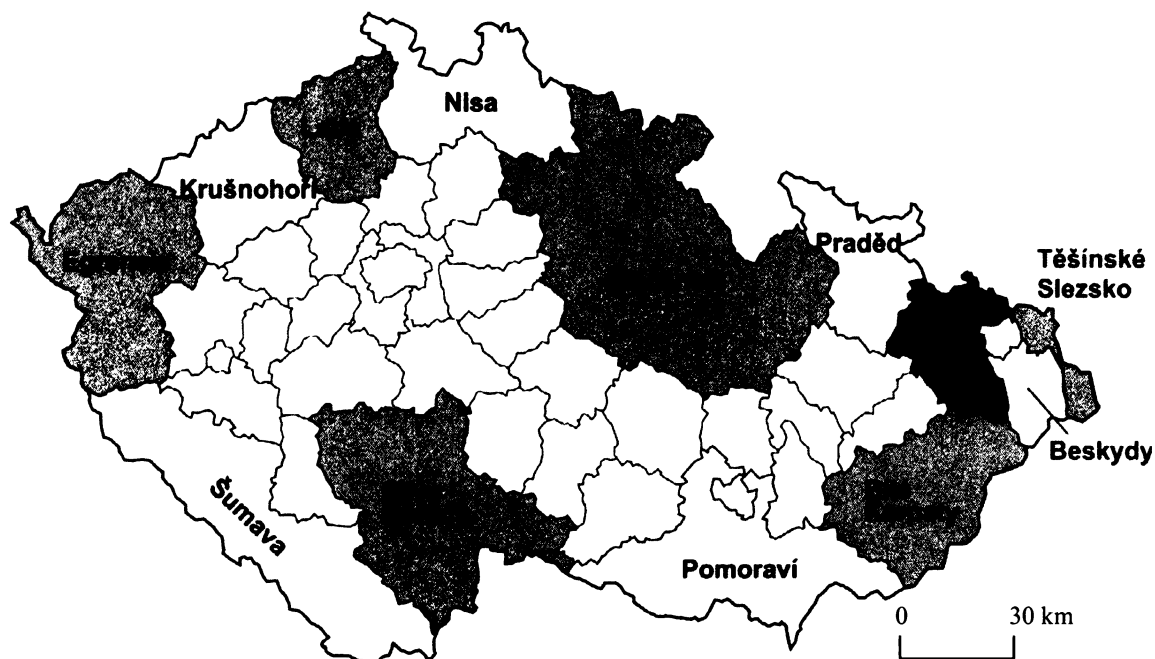
Každý euroregion má stanoveny jiné priority podle odlišných potřeb jednotlivých území a také autoři zabývající se touto problematikou jsou v definicích cílů a důvodů vzniku euroregionů nejednotní. Obecně je však možné říci, že se vytvářejí za účelem podporovat navazování a prohlubování přeshraniční spolupráce a to především na komunální úrovni. Přispívají k realizaci projektů z různých oblastí života obyvatel. Jejich činnost je soustředěna hlavně na rozvoj cestovního ruchu, zlepšení životního prostředí, podporu hospodářství, dopravy, kultury, vzdělání, společného lokálního a regionálního plánování, na spolupráci v oblasti záchranných systémů atd. Jejich činnost směřuje k postupnému odstraňování možných nevýhod, které s sebou příhraniční poloha měst a obcí přináší. Přeshraniční spolupráce je tak velmi komplexní na rozdíl od jiných přeshraničních kontaktů zaměřených na určitou oblast spolupráce (např. profesní svazy, obchodní komory, spolupráce univerzit). Nezastupitelnou funkci mají euroregiony v oblasti poskytování informací o možnostech a podmínkách přípravy a předkládání projektů. Vlastní projekty může předkládat i samotný euroregion.

Pro velkou část především malých obcí jsou euroregiony primárně prostředkem pro získání informací a k dosažení na finanční zdroje, které by pro ně jinak byly ztěžlivě dostupné nebo úplně nedosažitelné. „Pro větší města je kromě tohoto navíc žádoucí mít partnerské město v zahraničí, protože to odpovídá trendům v komunální politice s příznivým dopadem na veřejné mínění obyvatel.“ (Laštovková 2005, s. 42).

Většina běžných občanů vnímá členství v euroregionu jen jako prostředek pro jednodušší získání peněz na projekty, které zvýší jejich úroveň života. Jsou to totiž právě realizované projekty, skrze které občané vnímají činnost euroregionů (Laštovková 2005). Důležitým motivem pro členství v euroregionu by ale měl být také zájem navázat kontakt a poznávat obyvatele druhé strany hranice, odbourávat předsudky vůči jinému národu, setkat se s odlišnou kulturou, budovat dobré sousedství nebo iniciovat prostá mezilidská setkávání. Obcí, které rozváží členství v euroregionu, není mnoho. Nejčastějšími důvody jsou nedostatečné finanční prostředky na udržování členství (příspěvky), nebo že se nedostavil očekávaný pozitivní přínos v důsledku přílišné pasivity obce.

Velmi důležitá je prezentace euroregionu uvnitř i navenek, aby se lidé s touto oblastí identifikovali a vyčlenili se tak vůči okolnímu území. Vytváření regionální identity v německém pohraničí bylo velmi problematické především v důsledku druhé světové války a následného odsunu německého obyvatelstva. Lidé, kteří se pak přistěhovali do pohraničních oblastí z různých koutů Československa a tedy i z rozdílných kulturních oblastí, s sebou přinesli jinou mentalitu, zvyky a přístup k životu.

Obr. č. 1: Euroregiony na území České republiky v roce 2005

Zdroj: Jeřábek 2005

Pozn.: Do roku 2007 nedošlo ve vymezení euroregionů k žádné změně.

Prezentace činnosti euroregionu probíhá především na internetu a vydáváním periodických informací v tištěné nebo elektronické podobě. Tento způsob prezentace ale vyžaduje ze strany občanů jistou dávku aktivity. Tzn., že si sám informace vyhledá, nebudou mu pasivně předloženy, jako by tomu bylo u masmedií.

V Česku se první euroregiony vytvářely od roku 1991 na hranici s Německem a dnes je najdeme po celé délce státní hranice. Nejstarším euroregionem u nás je Nisa, naopak nejmladším Silva Nortica (vznik roku 2002). V současné době funguje v České republice třináct euroregionů (obrázek č. 1). „Počáteční, spíše ojedinělé kontakty a konzultace byly postupně vystřídány pravidelnými, řádně připravovanými a často též smluvně potvrzenými vztahy odpovídajících partnerů na úrovni regionální i lokální, občanské i institucionální. Od společného organizování drobných akcí převážně kulturního, sportovního či vzdělávacího

charakteru se těžiště činnosti euroregionů postupně přesouvá k řešení širších okruhů otázek regionálního charakteru, např. hospodářské spolupráce, životního prostředí, dopravy či cestovního ruchu.“ (Jeřábek 2005, s. 19).

Euroregiony jsou důležitým prvkem pro další úspěšný rozvoj Evropské unie v rámci vzájemného porozumění a řešení problémů přesahujících hranice. Měly by představovat propojení mezi lidmi na obou stranách hranice.

3 ANALÝZA MIKROREGIONU NETOLICKO

Následující fyzickogeografické a sociálněgeografické údaje jsou uvedeny, protože mají vztah k regionálnímu rozvoji mikroregionu a především jsou vhodnými oblastmi, ve kterých by se mohla rozvíjet přeshraniční spolupráce. Celkové využití a vzhled krajiny jsou důležité pro rozvoj cestovního ruchu a mají souvislost i se zemědělstvím. Kapitola o obyvatelstvu je zařazena, aby podala přehled o struktuře obyvatel, protože lidé jsou základem přeshraniční spolupráce.

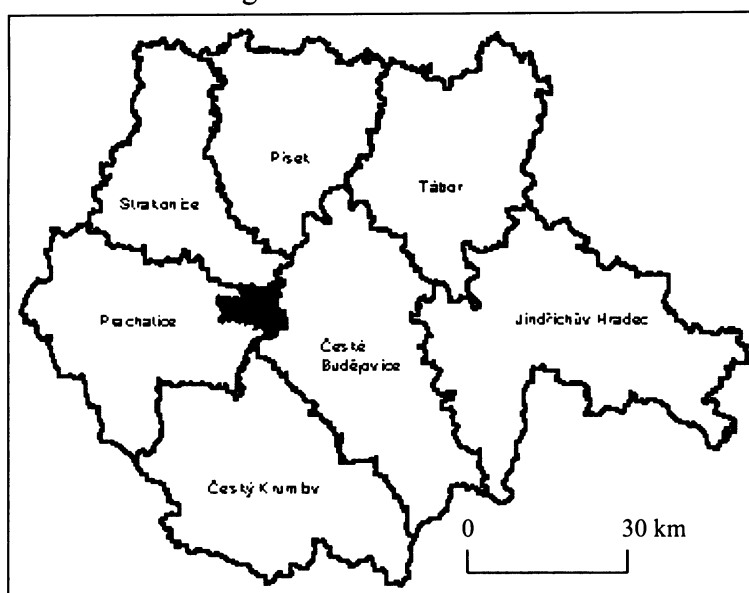
3.1. Fyzickogeografická charakteristika

Mikroregion Netolicko se nachází ve východní části okresu Prachatice (obr. č. 2). Na severu sousedí s okresem Strakonice, na východě pak s okresem České Budějovice. Ve své jižní a jihozápadní části pozvolna přechází mikroregion v podhůří Šumavy a jeho severovýchodní okrajová část je součástí Českobudějovické pánve. V rámci okresu Prachatice patří tato oblast k nejnižší položeným, jedná se o mírně zvlněnou pahorkatinu s průměrnou nadmořskou výškou 451 m nad mořem. Nejvyšší částí je hřbet Jedlového vrcholu s výškou 606 m n. m. Polohu dotčeného území nemůžeme jednoznačně definovat jako pohraniční. Záleží na vymezení pohraničí. Pro potřeby Evropské unie je pohraničí určeno okresy, které přiléhají ke státní hranici. V tomto případě by mikroregion Netolicko náležel k pohraničí. Takové vymezení je ale některými autory kritizováno (Chromý 2000). Je velmi nešetrné a nebere v úvahu např. ekonomické, kulturní, historické aspekty nebo subjektivní identifikaci obyvatel s pohraničím.

Mikroregion náleží do povodí Vltavy, významnějším vodním tokem je pouze Netolický potok, jehož zdrojnice pramení ve vyšším podhůří Šumavy a Blanského lesa. Důležitým krajinným prvkem jsou četné rybníky, z nichž největší je Horní Malovický rybník s rozlohou 40,6 ha ležící v katastrálním území obce Malovice. Sít' rybníků začala být budována v 16. století za vlády Rožmberků.

Území Netolicka pokrývaly původně převážně listnaté a smíšené lesy. V současnosti je krajina převážně bezlesá. Větší lesní komplexy se nachází především v západní části mikroregionu.

Obr. č. 2: Mikroregion Netolicko v roce 2007

Zdroj: <http://www.mmr.cz>

Více než polovinu plochy území představuje zemědělská půda s převahou orné půdy a intenzivně využívaných kulturních luk. V okolí menších osad se ojediněle zachovaly zbytky přirozenějších lučních porostů

Na celém území Netolicka jsou vyhlášena dvě maloplošná chráněná území a to přírodní památka Mastnice a přírodní památka U Piláta. PP Mastnice se nachází jižně od Žitné (část obce Hracholusky) v celkové rozloze 11 402 m². Jedná se o úzkou potoční nivu ve střední části toku Mastnice s porosty potočních olšin a různými druhy ohrožených rostlin. Druhou chráněnou oblastí je přírodní památka U Piláta nacházející se jižně od obce Vitějovice. Celková výměra území činí 73 362 m². Jedná se o lesní pozemek s porosty podhorských bučin. Najdeme zde přirozený, převážně bukový porost na příkrém východním svahu do údolí Zlatého potoka.

V oblasti Netolicka je rovněž registrováno několik desítek krajinářsky a historicky významných stromů, z nichž většina je soustředěna ve dvou alejích, a to u zámku Kratochvíle a podél silnice z Netolic do Velkého Boru.

Na území mikroregionu byly v rámci územního systému ekologické stability (ÚSES) vyčleněny tzv. biokoridory a biocentra regionálního významu, které se táhnou ze severu na jih v lokalitě směrem západně od obce Netolice. Biocentrum je geograficky vyčleněná část krajiny tvořená jedním či více biotopy, která svými přírodními podmínkami umožňuje trvalou existenci přirozených rostlinných a živočišných společenstev. Biokoridory jsou liniové prvky krajiny, které slouží především k migraci organismů mezi jednotlivými biocentry a ze sítě

biocenter vytváří vzájemně se ovlivňující územní systém. Příkladem biokoridorů mohou být strouhy, meze, aleje, souvislé pásy křovin, živé ploty.

3.2. Sociálněgeografická charakteristika

Mikroregion Netolicko se sídlem v Netolicích se rozkládá na celkové ploše 111,3 km² a je tvořen deseti členskými obcemi. Byl založen v dubnu roku 2003 jako dobrovolný svazek obcí na základě Dohody o sdružení obcí – pracovní skupina místních samospráv. Účelem svazku je řešení společných problémů obcí a uskutečňování Programu obnovy vesnice. Předmětem činnosti svazku, jak uvádějí oficiální internetové stránky mikroregionu, je „společný postup při dosahování ekologické stability zájmového území a jeho trvalé obyvatelnosti, společný postup při řešení otázek protipovodňové ochrany, koordinace významných investičních akcí v zájmovém území, koordinace obecních a územních plánování v regionálním měřítku, sladování zájmů a činností místních samospráv a společné ovlivňování výkonu státní správy v zájmovém území, vytváření, rozšiřování a správa společného majetku svazku obcí, zastupování členů svazku při jednání o společných záležitostech s třetími osobami (orgány státní správy, obchodními partnery, kontrolními orgány apod.), zajišťování a vedení předepsané písemné, výkresové, technické a jiné agendy jednotlivých společných akcí a také propagace svazku a jeho zájmového území.“ (www.netolice.cz).

V současné době má mikroregion celkem deset obcí, z toho pouze Netolice mají statut města. Počet obyvatel do 100 osob mají tři obce, v nich žije pouze něco málo přes 3 % obyvatel. Více než 500 obyvatel mají pouze dvě obce a přes 1 000 obyvatel mají pouze Netolice. Zde je soustředěno více než 54 % obyvatel celého mikroregionu. V Netolicích se nachází pověřený úřad, do jehož působnosti spadá osm obcí, zbylé dvě náleží k prachatickému pověřenému úřadu. Všechny obce mikroregionu náleží do ORP Prachatice.

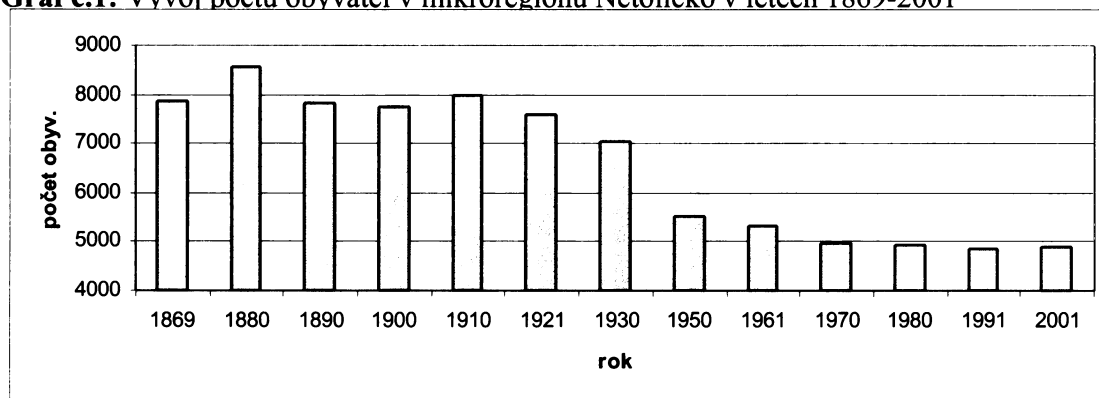
Hustota zalidnění v mikroregionu činila v roce 2006 44,7 ob./km², což je méně než má Jihočeský kraj (62,6 ob./km²), ale naopak více než okres Prachatice (37,4 ob./km²) a ORP Prachatice (40,2 ob./km²)

3.3. Obyvatelstvo

Vývoj počtu obyvatel byl nepochybně ovlivněn druhou světovou válkou, jak je patrné i z grafu č. 1. Přestože se zkoumaný region nenachází v bezprostřední blízkosti hranic, byla i tato oblast zasažena odsunem Němců a navíc z oblasti odcházeli lidé dosídlivat území blíže ke státním hranicím. Úbytek obyvatelstva se na Netolicku už dosídlováním nepodařilo vyrovnat. Počet obyvatel měl naopak spíše klesající tendenci.

Ve věkové struktuře obyvatelstva mikroregionu je patrný větší podíl obyvatel ve věku 60 a více let než podíl skupiny 0-14 let. To také odpovídá současné situaci v Jihočeském kraji i České republice, avšak nikoli v okrese Prachatice, kde je podíl obyvatel do 14 let vyšší než podíl skupiny obyvatel ve věku 60 a více. V obci Němčice podíl předproduktivní skupiny převyšuje podíly skupiny 0-14 let v ostatních obcích mikroregionu. Výrazně vysoký podíl staršího obyvatelstva má obec Olšovice, kde téměř polovina obyvatel dosahuje věku 60 a více let. To zvyšuje i průměrný věk obyvatel obce. Ten zde v roce 2001 činil 52,7 let, což je mnohem více než u ostatních obcí mikroregionu, kde se průměrný věk pohybuje od 36 do 41 let. Aby se věková struktura obcí zlepšila, je nutné podporovat rozvoj bydlení, občanské vybavenosti a veškerých aktivit, které přilákají mladé rodiny. Bytová výstavba a zkvalitnění podmínek života na venkově povedou k zamezení migrace lidí do větších měst.

Graf č.1: Vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Netolicko v letech 1869-2001

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Při hodnocení vzdělanostní struktury obyvatelstva byly vytvořeny pouze tři kategorie vzdělání: základní (bez vzdělání, základní včetně neukončeného), střední (vyučení a střední odborné bez maturity, úplné střední s maturitou) a vysoké (vyšší odborné a nástavbové, vysokoškolské). Podíl nejnižší vzdělanostní skupiny na počtu obyvatel ve věku 15 a více let je velmi vysoký ve všech obcích mikroregionu. Extrémní hodnoty u obce Olšovice (50 %) jsou pravděpodobně také ovlivněny nízkým počtem obyvatel. U dvou obcí dokonce podíl obyvatel se základním vzděláním převyšuje podíl obyvatel se středním vzděláním. Podíl obyvatel

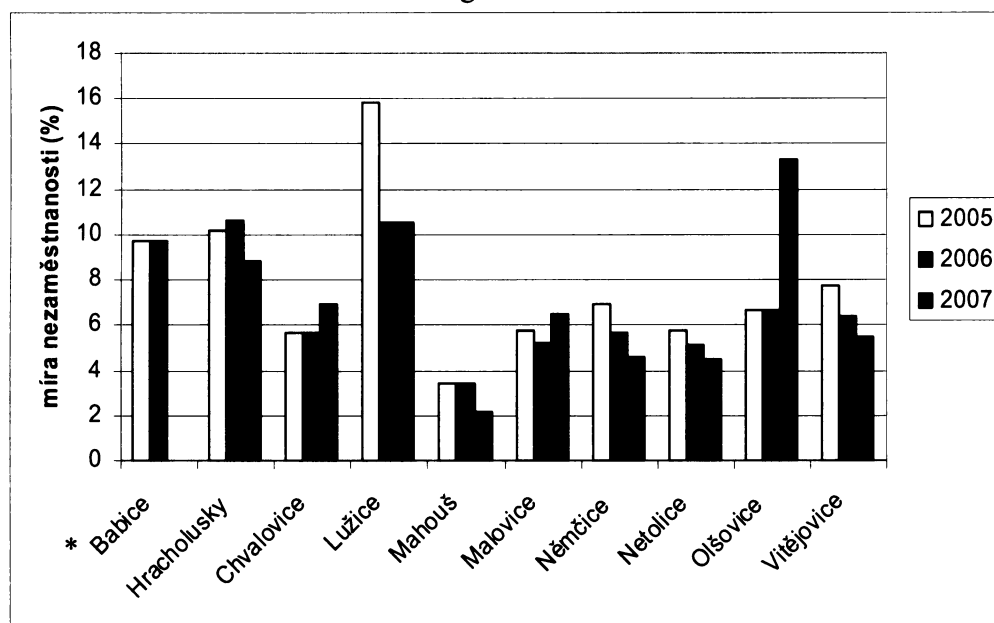
s vysokým vzděláním je v celém mikroregionu Netolicko (6,7 %) vzhledem k hodnotám České republiky (12,3 %) a Jihočeského kraje (11,1 %) velmi nízký a nedosahuje ani okresu Prachatice (9,2 %).

Podíl věřících obyvatel je 43 %, z toho 93 % tvoří Církev římskokatolická.

Národnostní složení je relativně homogenní, 94 % obyvatel mikroregionu tvoří Češi. Německá národnost je v podstatě zanedbatelná (0,08 %).

V mikroregionu je 49,6 % ekonomicky aktivních obyvatel. Z toho téměř polovina vyjíždí za prací mimo obec a to konkrétně do Netolic, ale především do Prachatic a Českých Budějovic. Pro dopravu v mikroregionu má největší význam silniční doprava. Dopravní obslužnost obcí je vzhledem k výhodné poloze mezi městy České Budějovice a Prachatice většinou dobrá. U některých obcí však neúměrně stoupají náklady na její zajištění. Počet linek autobusových spojů výrazně klesá, protože obce nemají ve svých rozpočtech dostatečné finanční prostředky na jejich udržení.

Graf č. 2: Nezaměstnanost v mikroregionu Netolicko v letech 2005-2007

Zdroj: Úřad práce v Prachaticích

* Na úřadu práce nebyl v roce 2007 evidován žádný občan Babice

Kvalita místních komunikací je různorodá, ve většině menších obcí a místních částech převážně špatná. Problémem u malých obcí zůstává veřejná doprava o víkend, která by mohla podpořit návštěvnost a turistický ruch.

Míra nezaměstnanosti je u některých obcí velmi vysoká (graf č. 2). Především se jedná o nejmenší obce, kde jsou tyto vysoké hodnoty i velké výkyvy mezi jednotlivými roky ovlivněny nízkým počtem obyvatel. I malá změna v absolutním počtu zaměstnaných se výrazně podepíše do výsledné statistiky. Kromě těchto obcí nedosahuje nezaměstnanost u ostatních průměru České republiky, což je pozitivní skutečnost.

3.4. Ekonomické aktivity v mikroregionu

Ve sledovaném území jsou nejvýznamnějšími ekonomickými aktivitami činnosti spojené se zemědělstvím a cestovním ruchem. Ostatní odvětví nejsou v této práci detailněji popsána, protože v rozvoji přeshraniční spolupráce s velkou pravděpodobností nebudou figurovat.

V mikroregionu Netolicko převažuje dnes hlavně zemědělská výroba a to zejména ovocnářství, konkrétně v oblasti Malovic je provozováno ovocnářství na cca 300 ha. Dále se zde setkáme s chovem koní. V mikroregionu se nachází několik jízďáren a dostihových stájí s předpoklady pro rozvoj agroturistiky.

Podnikání v zemědělství vychází z charakteristiky regionu, má zde poměrně dobrou tradici a v minulosti zde představovalo jednu z největších nabídek pracovních míst.

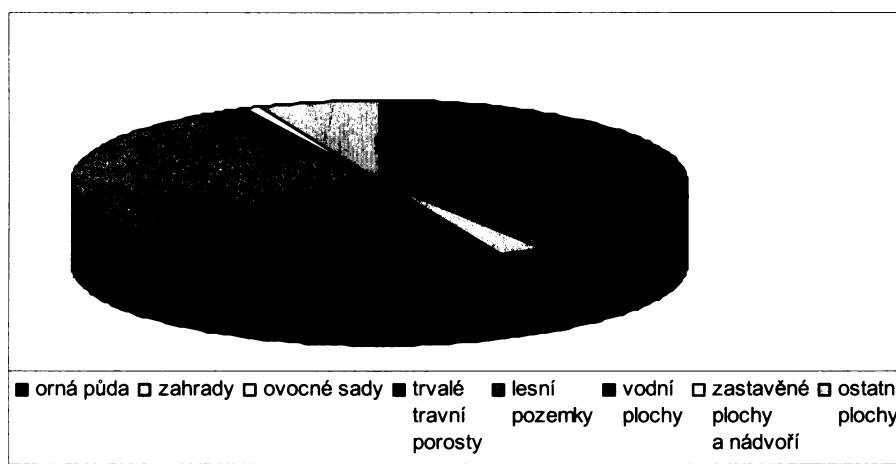
Zemědělství prošlo od roku 1989 bouřlivým vývojem, jehož důsledkem je nastolení zcela nových vlastnických vztahů k půdě, změny v tržních vztazích atd. Současná situace v podstatě navázala na předchozí družstva a statky, které se v rámci privatizace rozpadly. Zemědělsky využitelné pozemky jsou v současné době obhospodařovány soukromě hospodařícími rolníky. Nadále přetrvávají nedořešené majetko-právní a uživatelské vztahy k pozemkům, což má mj. za následek neobdělávání zemědělské půdy. Neprobíhají komplexní pozemkové úpravy, které by měly tyto vztahy narovnat. Nestabilní tržní prostředí negativně ovlivňuje už tak nízkou prosperitu družstev a ostatních zemědělských subjektů (Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko).

Struktura půdního fondu (graf č. 3) donedávna odpovídala zemědělsky orientovanému hospodaření v předchozím období. Nyní se situace pozvolna mění, lze předpokládat nárůst podílu ostatních ploch a lesních pozemků. Dochází totiž k postupnému zatravňování a někde i zalesňování ploch, které dříve sloužily k intenzivnímu zemědělskému obhospodařování.

Největší problémy v oblasti zemědělství spočívají zejména v technologické zaostalosti vlivem nedostatku finančních prostředků, roztržitého půdního vlastnictví, nedostatku

kvalifikovaných pracovních sil, snižování úrodnosti půd. Také zanedbané hospodářské a zemědělské areály nejvíce hyzdí vzhled obcí. Dalšími problémy jsou např. špatný stav lesních cest, špatný vodní režim v lese (Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko 2004). Tradiční postupy zemědělské výroby je třeba doplnit a rozšířit o nové aktivity, které budou doplňkovým a mohou se stát i hlavním zdrojem příjmů pro zemědělce. Sem patří především agroturistika.

Graf č. 3: Struktura půdního fondu v mikroregionu Netolicko v roce 2002

Zdroj: *Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko 2004*

Svazek obcí Netolicko leží v okrese Prachatice v těsném kontaktu s CHKO Blanský les. Zaujímá rovněž strategickou polohu mezi významnými turistickými centry jižních Čech. Netolicko patří mezi regiony prakticky s nulovými průmyslovými zásahy do krajiny, proto je z turistického hlediska velice atraktivní. Samotné obce si to velmi dobře uvědomují a vidí možnosti rozvoje mikroregionu právě v oblasti zaměřené na turistický ruch. Je ale nutné vnímat rostoucí požadavky návštěvníků na komplexnost služeb. To se neobejde bez úzké konkrétní spolupráce podnikatelů, občanů a samosprávy.

Mikroregion disponuje dobrou nabídkou atraktivit cestovního ruchu (rybníky využitelné pro rekreaci, město Netolice, zámek Kratochvíle, jízdárny atd.). Této nabídce je třeba podřídit informovanost návštěvníků, propagaci území, kulturní akce a další aktivity. Důležité je využít ubytovací kapacity jako zázemí města České Budějovice, rozšířit stávající nabídku o další tradiční akce a zajímavosti. Další možností pro zvýšení návštěvnosti mikroregionu je spolupráce s okolními svazky obcí, která již v současnosti probíhá formou společné marketingové strategie cestovního ruchu (www.netolice.cz).

Zemědělsky orientovaná západní část má dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu i vzhledem ke své poloze na křižovatce cest mezi turistickými centry Hluboká, Blanský les, Prachatice a České Budějovice. Z toho vychází důraz na propojení cyklotrasami, případně pěšími trasami a hipotrasami, které jsou v území často provozovány, ale na svůj rozvoj ještě čekají. Kulturně a společensky je využitelný také areál zámku Kratochvíle, jehož využití není zatím stoprocentní (Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko).

U místních obyvatel se postupně vytrácí pocit sounáležitosti s problémy obecní komunity. Tomu chtějí představitelé obcí předejít podporou lidových tradic, kultury, zvyků a řemesel, vydáváním knih a publikací o historii mikroregionu, podporou místních knihoven. Rozvoj podnikání je významnou příležitostí mikroregionu při hledání vlastní identity. Existence místních podniků, tradičních výrob, služeb a řemesel v obcích přispívá k jejich trvalé obydlivosti, rozvoji a prosperitě. Přitom stále vážne komunikace obcí s podnikateli, jejich spolupráce a vzájemná informovanost. V této oblasti je třeba využít všechny nástroje, především služby internetu, osobní jednání starostů s podnikateli, investice do společně využívaných pozemků a cest apod.

Podnikání na Netolicku je v převážné míře zaměřeno na oblast služeb, zejména pohostinství, nabídku drobných stavebních prací, prodej potravinářského zboží. Další podnikatele zde najdeme v oblasti zemědělství. V současné době je podnikatelská struktura různorodá, ale prakticky bez dominantního představitele. Nejvíce podnikatelských subjektů se nachází přímo v Netolicích, v ostatních obcích jsou zastoupeni zejména drobní soukromí podnikatelé (Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko).

Největším problémem je absence kvalifikovaných lidí, kteří by svými zkušenostmi mohli podnikatelskou činnost rozvíjet. Tím region ztrácí na atraktivitě nejen pro případné investory, ale i pro mladé lidi. Snahou svazku obcí by tedy mělo být nastolení dobrých podmínek pro podnikání a spolupráci s podnikateli na území mikroregionu.

4 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE MIKROREGIONU NETOLICKO

4.1. Stručné nastínění situace v česko-bavorském pohraničí

Západní Evropa může o přeshraniční spolupráci mluvit s dlouholetou zkušeností. Na druhé straně střední Evropa se účelově na přeshraniční spolupráci soustřeďuje mnohem kratší dobu. Postupné vytváření přeshraničních vztahů a integrace do Evropské unie tak neprobíhají bez problémů, spíše naopak velmi komplikovaně. Po druhé světové válce, kdy se v Evropě vytvořily dva velmi rozdílné politické bloky, se započalo období, které jednoznačně ovlivnilo výchozí podmínky pro budoucí přeshraniční spolupráci po roce 1989 mezi východní a západní Evropou. V Evropě žije mnoho národností, které spolu v minulosti vycházely různými způsoby. Oficiálně jsou vzájemné česko-německé vztahy velmi dobré, ale co se týče obyvatel pohraničí a především starší generace, nemusí být toto tvrzení tak jednoznačné. Možná historická zátěž má jistě své místo mezi vlivy na současnou přeshraniční spolupráci, avšak její dopady nejsou rozhodující a navíc postupně slábnou. Významnou překážkou je ale rozdílná hospodářská vyspělost na obou stranách hranice. Přestože je velká část českého i bavorského pohraničí v rámci svého státu vnímána jako periferie, ekonomické rozdíly v těchto oblastech jsou mezi našimi západními sousedy a Českou republikou patrné. Zde je na místě zdůraznit, že pokud mluvíme o příhraničním regionu, nemusí se zákonitě jednat o periferii a naopak. „V pohraničí Česka se nacházejí jak periferní, tak jádrové okresy.“ (Jeřábek 2005, s. 13).

Díky pádu železné opony v roce 1989 se naskytlá příležitost k navázání vztahů přes německou a rakouskou hranici a k vytvoření přirozených přeshraničních společenství, která se v jiných státech Evropské unie vytvořila již mnohem dříve a nadále fungují. Současný stav je poznamenán skutečností, že občanské vztahy „přes hranice“ se z dlouhodobého hlediska v příhraničních regionech utvářely velice nerovnoměrně. Normální podmínky pro přeshraniční aktivity existovaly fakticky pouze se Slovenskem, kde bylo česko-slovenské společenství utvořeno dlouhodobým přirozeným soužitím a státní hranice zde vznikly až následně. Právě rozdělení Československa mělo v tomto směru spíše negativní následky. Zkomplikovala se vzájemná spolupráce a s určitou pravděpodobností se i zmenšila intenzita občanských kontaktů. Možnosti přeshraničních kontaktů se západním Německem a Rakouskem byly dlouhodobě nemožné v důsledku úplného uzavření hranic. „Kontakty

s Polskem a bývalou NDR byly ovlivněny byrokratismem státního socialismu i celkovým malým zájmem občanů.“ (Zich 2005, s. 4). Intenzivní kontakty a různé formy spolupráce vznikly spontánně, zejména na hranicích s Německem a Rakouskem, až po roce 1989. Situace na hranicích s Polskem se naopak výrazněji nezměnila, respektive mění se velice pomalu.

Počet přeshraničních kontaktů neustále roste. Můžeme ale rozlišit spolupráci institucionální, tedy organizovanou euroregiony, samosprávnými orgány, ekonomickými subjekty, atd., a „neformální“, kterou představují nenucené samovolně se utvářející procesy občanské spolupráce. První zmíněnou formu spolupráce nacházíme mnohem častěji, naopak se spontánními kontakty se tak často nesetkáme. Přitom jsou to právě takové kontakty, které by měly tvořit základ pro integraci Evropy. V řadě případů jde o to, že lidé nemají zájem se „družit“ ať už z důvodů historických, kulturních, ekonomických nebo jazykových. V souvislosti s přeshraniční spoluprací hovoří Zich o zárodcích sociálních „gravitačních center“, které se vytvářejí v českém i německém pohraničí. „Na české straně jsou to především ta místa, kam jezdí Němci využívat služby (rekreační a lázeňská centra, nákupní střediska). Jistým organizačním základem těchto center jsou sídla euroregionů a jejich aktivity. Je nutno ale konstatovat, že tzv. gravitační centra, kde by se spontánně a opakovaně setkávali Češi a Němci, nejsou zatím ani na české, ani na německé straně dostatečně vytvořena. Jejich tvorba není záležitostí jen organizační práce, ale mají-li mít trvalejší význam musí být produktem přirozených, a tedy zřejmě dlouhodobých procesů a setkávání lidí na základě společného zájmu.“ (Zich 2001, s. 165).

V česko-bavorském pohraničí operuje euroregion Šumava. Byl založen v roce 1993 jako dobrovolné sdružení obcí, města a jejich sdružení a dalších právnických osob. Programově je zaměřen na mezinárodní spolupráci s obcemi, městy a vyššími správními celky pohraničních regionů Bavorska a Mühlviertel. Zahnuje území Česka, Bavorska a Rakouska.

Nejvyšším orgánem je valná hromada, která je pro každou národní část oddělená a schází se jednou ročně. Předsednictvo je voleno jednou za čtyři roky a skládá se z devatenácti členů: tři zástupci za Regionální sdružení Šumava, zástupci Jihočeského a Plzeňského kraje (hejtmani), měst Českého Krumlova, Domažlic, Klatov a Prachatic a po dvou zástupcích z každého okresu Český Krumlov, Domažlice, Klatovy, Prachatice a Strakonice. Napojení na Regionální rozvojovou agenturu je čistě na pracovní bázi. „Agentura zajišťuje projektovou agendu, připravuje podklady pro předsednictvo a pomáhá členům zpracovat projekty.“ (Laštovková 2005, s. 38).

Cílem euroregionu je:

- zkvalitnění přeshraniční spolupráce ve vymezeném území a výstavba infrastruktury přesahující společné hranice regionů
- přeshraniční spolupráce v oblastech ekonomiky a dopravy, zaměstnanosti, turistiky, zemědělství a lesnictví, ekologie a ochrany přírody, vzdělání, sportu a kultury

Úkoly euroregionu jsou:

- obstarávání národních a mezinárodních dotačních programů
- společné přeshraniční plánování a rozvoj, spolupráce a pomoc u projektů s přeshraničním dopadem
- koordinace přeshraničních aktivit

4.2. Podnikatelské prostředí

Hospodářská úroveň na obou stranách hranice silně ovlivňuje důvody a cíle, se kterými jednotlivé strany vstupují do vzájemné spolupráce. Někteří autoři v tomto směru mluví o symetrickém nebo asymetrickém navazování vztahů (Zich 2001) či symetrické nebo asymetrické hranici (Jeřábek 2005). Tedy pokud je ekonomická situace na obou stranách srovnatelná, jde o symetrii. „Základem oboustranně orientovaných přeshraničních vztahů v této situaci je poznání přírodního či kulturního potenciálu sousedního regionu s cílem udržování dobrého sousedství na bázi zdravé konkurence, s cílem přeshraniční spolupráce a regionálního rozvoje.“ (Jeřábek 2005, s. 10). Pokud se obě strany hranice liší co do hospodářské vyspělosti, jedná se o asymetrii. Zaměření spolupráce se v tomto případě liší. Ta je především směřována k maximálnímu využití a zisku z nestejně ekonomické situace.

V případě česko-bavorského pohraničí můžeme jednoznačně hovořit o asymetrii. Obě strany ale mají zájem těžit z výhod, které se jim nabízejí při spolupráci s oblastí s jinou ekonomickou úrovní. Způsob a oblast realizace je ovšem v důsledku asymetričnosti u každé strany rozdílná. „Zatímco německá strana realizuje zájmy v oblasti investic, přenosu práce k levnější české pracovní síle, či v oblasti levného nákupu zboží a služeb, pak čeští občané mohou realizovat své zájmy hlavně v oblasti pracovního trhu nabídkou levné a kvalifikované pracovní síly.“ (Zich 2001, s. 165).

Na rozdíl od jiných pohraničních oblastí byly hospodářské kontakty mezi Českou republikou a Bavorskem na dlouhou dobu přerušeny železnou oponou a musely být proto

znovu vybudovány. Z důvodů horších výchozích ekonomických podmínek České republiky se hospodářské kontakty i po vstupu ČR do Evropské unie v řadě případů zdají jednostranné, protože nesrovnatelně více bavorských firem investuje v České republice, nežli naopak. Typickým trendem pro oblasti sousedící s Německem, ale i Rakouskem je přemísťování výrobních kapacit řady malých a středních průmyslových podniků z Německa do oblasti česko-bavorského pohraničí s cílem snižování výrobních nákladů německých podnikatelů a zvyšování jejich konkurenceschopnosti. Rozvojové šance pohraničních oblastí nejsou závislé pouze na vnitřním ekonomickém potenciálu, ale také na příhraniční poloze, která přináší řadu možností, které významně ovlivňují hospodářský vývoj. Takovými příležitostmi jsou např. zaměstnání českých pracovníků v Německu (tzv. pendlerství), nákupní turistika z německé strany, která se projevuje rozvojem sektoru služeb, přeshraniční spolupráce podniků a příliv německých, hlavně bavorských investic.

Problém může nastat, když místo spolupráce dochází k přeshraniční konkurenci. Velmi významnou výhodou pro podnikání za hranicemi je znalost tamní kultury. Z výzkumů vyplývá, že nejvhodnější podmínky pro pohraniční podniky najdeme v oblasti cestovního ruchu, drobných služeb a maloobchodu. Je jasné, že podnikatelé by neměly automaticky očekávat, že členství v Evropské unii a podpora, kterou poskytují strukturální fondy, znamenají nutně bezproblémové podnikání s okamžitým ziskem. Přesto však jisté výhody existují a je nutné je strategicky využívat. Pokud k tomu nedojde, je možné spíše očekávat, že těchto výhod lépe využijí dobře fungující podniky na druhé straně hranice a potenciální možnosti rozvoje se na naší straně hranice zmenší. Neexistuje žádné univerzální řešení pro rozvoj pohraničních regionů, protože každý region má své specifické problémy. Je vhodné v daném regionu určit oblasti, které v sobě nesou určitý potenciál, a zaměřit svou činnost na ně (Hlavatý 2005).

Do pohraničních oblastí byl soustředěn zájem nejen z úrovně nadnárodní prostřednictvím programů Evropské unie, ale také z úrovně národní. Ministerstvo pro místní rozvoj začalo v roce 1996, kdy převzalo do své působnosti otázky regionální podpory podniků, vytvářet koncepci regionální podpory malého a středního podnikání. Hlavní myšlenkou bylo zlepšit hospodářskou situaci některých regionů. Nepříznivé podmínky pro podnikání se logicky negativně promítají i do daňových příjmů místních obecních rozpočtů a to následně zpětně ovlivňuje podnikatelské prostředí. Smyslem této regionální podpory je tedy vyrovnávat nestejně podmínky pro podnikání v některých oblastech.

Jedním z několika programů na podporu malého a středního podnikání byl i program úvěrů pro malé podnikatele na příhraničním území s názvem HRANICE. Cílem programu

bylo zvýšit přitažlivost malého podnikání a zaměstnanost na příhraničním území pomocí investičně zaměřených úvěrů na realizaci podnikatelských záměrů malých podnikatelů. Tento program poskytl malým podnikatelům s méně než padesáti zaměstnanci zvýhodněný úvěr. Podmínkou je působení v oblasti při hranicích s Německem nebo Rakouskem, zvýšení počtu zaměstnanců o jednu osobu na každý započatý 1 mil. Kč úvěru a spolupráce se zahraničním partnerem (www.mmr.cz). Subjektem, který rozhodoval o poskytnutí finanční podpory, byla Českomoravská záruční a rozvojová banka. Program byl vyhlášen na období od roku 2001 do roku 2004.

4.3. JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika 2007 – 2013

V oblasti přeshraniční spolupráce bylo v uplynulých letech dosaženo pokroku. V případě euroregionu Šumava bylo možno zrealizovat řadu úspěšných projektů. Řada projektů byla zaměřena a zrealizována především v oblasti cestovního ruchu. Kromě toho je zde řada důležitých projektů v sociální oblasti, např. v oblasti práce s mládeží.

Spolupráce je však často ztížena řadou faktorů. V první řadě existuje jazyková bariéra, která v jiných příhraničních oblastech, jako například v bavorsko-rakouském příhraničí neexistuje. Díky dlouhodobému oddělení obou zemí železnou oponou nebylo možné budovat hospodářské a sociální sítě ani udržovat bývalé kontakty. Chybějící historie přeshraničních sítí může být stále ještě faktorem brzdícím spolupráci v řadě oblastí, i když je v současné době řada sítí všeho druhu vytvářena (Socioekonomická analýza pro OP Přeshraniční spolupráce, 2006).

Pro nové programovací období Evropské unie bylo nutné vypracovat i nový dokument obsahující analýzu SWOT dotčeného území, strategii, popis prioritních os a další náležitosti. V únoru roku 2007 byl Evropskou Komisí uznán přijatelným OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko 2007 – 2013. Objevily se však určité výhrady týkající se realizace programu a financování, a proto operační program nebyl zatím přijat (www.strukturalni-fondy.cz).

Strategický cíl JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika 2007 – 2013 představuje:

"Další rozvoj česko-bavorského příhraničí jako společného a perspektivního životního, přírodního a hospodářského prostoru, posílení konkurenceschopnosti česko-bavorské příhraniční oblasti a zlepšení udržitelnosti životních podmínek pro její obyvatele."

Tematicky je tento program zaměřen na dvě prioritní osy:

- 1) Hospodářský rozvoj, lidské zdroje, sítě
- 2) Rozvoj území a životního prostředí

Strategie a cíle programu jsou zaměřeny na podporu soužití dvou rozdílných společností. Prioritní osy jsou definovány více zeširoka, díky čemuž se zde otevírají možnosti vytváření společných projektů ve všech důležitých oblastech, které se mohou také doplňovat. Se společnými projekty narůstají znalosti a pochopení pro potřeby druhé strany, čímž je vytvořen základ pro soudržnost a vzájemné porozumění.

Navzdory dosaženému pokroku ve vytváření sítí a v oblasti přeshraniční spolupráce, podporované rovněž v rámci programů Interreg IIIA, je třeba tuto oblast i nadále rozvíjet. Tomuto vývoji však dosud brání různé bariéry. Při jejich odstraňování a při rozvoji porozumění mezi rozdílnými systémy a kulturami mohou sehrát určitou roli euroregiony, které v příhraniční oblasti působí (JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika 2007 – 2013).

4.4. Výsledky dotazníkového šetření

Pro získání informací o přeshraniční spolupráci obcí mikroregionu Netolicko bylo použito dotazníkové šetření. Cílem šetření bylo zjistit, zda obce uskutečňují přeshraniční spolupráci nebo nikoli, za jakým účelem a v jaké oblasti spolupracují, s jakými překážkami se při spolupráci potýkají a také které projekty byly v obci realizovány nebo se připravují.

Při sestavování dotazníku bylo použito dotazníkového šetření Sociologického ústavu AV ČR provedeného jako součást projektu Role pohraničí České republiky a význam hospodářské a politické spolupráce se sousedními zeměmi pro integraci ČR do Evropské unie. Dalším zdrojem pro dotazník bylo šetření v rámci studentské ročníkové práce (Mikšátková 2004) zabývající se přeshraniční spoluprací v periferních oblastech Jesenicka a Bruntálska.

Šetření proběhlo v červenci 2007. Elektronickou poštou byli osloveni starostové všech deseti obcí mikroregionu. Navrátilo se devět dotazníků, z toho dva nebyly vyplněné kompletně. Se čtyřmi starosty byl veden neformální rozhovor.

Dotazník je členěn do tří částí. První z nich jsou otázky týkající se obecně obce. Druhou část tvoří otázky ohledně přeshraniční spolupráce a poslední část je zaměřena na euroregiony.

První část dotazníku: Informace o obcích

Pozici své obce charakterizují všichni starostové jako necentrální, mimo dění ekonomické, společenské i kulturní a bez napojení na aktivity mimo okres. Tento názor vyjádřil i starosta největší obce Netolice, která ovšem objektivně vzato představuje kulturní, společenské centrum a také jádro služeb celého mikroregionu i jeho okolí. Záleží na řádovostní úrovni, na které takové středisko hledáme.

Mohlo by se zdát, že změny, které přišly po roce 1989, budou z hlediska rozvoje obcí hodnotit všichni kladně. Avšak představitelé dvou nejmenších obcí se shodují, že politické a ekonomické změny po otevření hranic měly na fungování obce jednoznačně špatný vliv. Jako důvody uvádějí rozpad dřívějších zemědělských družstev v období privatizace a následný úbytek počtu pracovních míst. Dalším důvodem je současné financování obcí, které je podle slov starostů katastrofální a naznačuje, že s nejmenšími obcemi se v regionálním rozvoji příliš nepočítá. V této souvislosti mluví přímo o diskriminaci malých obcí. Ostatní hodnotí změnu po roce 1989 pozitivně kvůli otevření hranic, možnosti rozvíjet cestovní ruch, přílivu investorů a kapitálu.

V další otázce měli představitelé obcí zhodnotit situaci v obci z hlediska různých oblastí života. V některých se zástupci obcí shodují, v některých se názorově liší. Výrazná shoda panuje u životního prostředí, které všichni popisují jako velmi dobré. Podobně je tomu u bezpečnostní situace. Výjimku tvoří obec Němčice, která leží na velmi frekventované silnici II. třídy, což se promítlo i do hodnocení. Také estetický vzhled obce považuje většina za velmi dobrý. Velmi špatně hodnotí všechny obce trh s byty a trh práce. To jsou i jednoznačně hlavní důvody, proč z této oblasti lidé odcházejí. Struktura obyvatelstva je považována za průměrnou stejně jako sociální poměry a životní úroveň. V hodnocení dalších oblastí se už starostové rozcházejí. V nejmenších obcích je situace obecně horší. Jako velmi špatnou popisují oblast cestovního ruchu, infrastruktury, maloobchodu, zemědělství, kulturního života. Cestovní ruch neprobíhá ani náznakem a v blízké budoucnosti se to pravděpodobně nezmění. V obcích nejsou žádné obchody, pojízdná prodejna přijíždí jednou až dvakrát týdně. Zemědělství se potýká s problémy a co se týče kulturního života, z finančních důvodů musel být v obcích zrušen myslivecký svaz i sdružení dobrovolných hasičů.

Obce spolu vzájemně spolupracují v oblasti zemědělství, odpadového hospodářství, kulturních akcích, čerpání dotací a cestovního ruchu. Jedna obec uvedla, že nespolupracuje s okolními obcemi v žádné oblasti, přestože je členem dvou sdružení obcí.

Jako podporu pro regionální rozvoj využívají všechny obce Program obnovy vesnice a granty Jihočeského kraje. Program Phare CBC znají všichni představitelé obcí, ale využít

byl pouze obcí Babice a jen jednou. Programy na podporu malého a středního podnikání znají pouze dva z oslovených starostů, ale nikdy je nevyužili. O existenci programu Interreg IIIA ví jen několik obcí a využily ho pouze Netolice. Obec Mahouš čerpala dotace z programu Leader.

Všechny obce uvedly, že v rámci rozvoje spolupracují s krajským úřadem. U tří obcí je to však jediná instituce, se kterou kooperují. Většinou nemají zájem navázat kontakt s dalšími. Regionální rozvojová agentura je mezi obcemi známa, ale jejích služeb využívají pouze tři z nich. Jen obec Netolice je aktivní ve spolupráci s více institucemi.

V další otázce měli starostové uvést přehled realizovaných nebo naplánovaných projektů se zaměřením na rozvoj obce.

Druhá část dotazníku: Přeshraniční spolupráce

Hned v první otázce jsou starostové tázáni, zda v současné době probíhá v jejich obci přeshraniční spolupráce. Kladně odpověděl pouze zástupce Netolic, ostatní obce neprovozují žádné přeshraniční aktivity. Jako důvod uvádějí především nezájem občanů a vzdálenost od hranice. Malé obce navíc uvádějí nedostatek finančních prostředků. Obec Lužice měla v minulosti zájem navázat přeshraniční kontakty, ale nenašla žádného partnera. Dnes už o spolupráci nejeví zájem žádná z obcí kromě Netolic. Všechny obce se shodly na stejných bariérách omezujících praktickou přeshraniční spolupráci. Jsou to různá kupní síla měny, jazyková bariéra a nezájem obcí, podnikatelů a občanů.

Třetí část dotazníku: Euroregion

Starostové vidí euroregiony zejména jako prostředek pro překonávání nevýhod z okrajové polohy a jako přirozenou iniciativu lokálních a regionálních orgánů. Našel se ale i takový názor, že euroregiony jsou prostředkem pro politickou a ekonomickou expanzi do Česka. Na lokální úrovni je velmi významná angažovanost starostů a zastupitelstva v otázce přeshraniční spolupráce a členství v euroregionu. Pokud tedy starosta vyjádří takový postoj, je jasné, že přeshraniční kontakty se budou navazovat značně obtížně, i kdyby byl zájem z řad občanů. Členem euroregionu (Šumava) je pouze jedna obec – Netolice.

4.5. Mezinárodní spolupráce obce Netolice

Jediná obec v mikroregionu Netolicko, která se věnuje přeshraniční spolupráci, jsou Netolice. Přestože se všechny obce nacházejí v okrese Prachatice, který je institucionálně definován jako příhraniční oblast, a mají tedy možnost spolupracovat s druhou stranou hranice, žádná ze zbytku obcí nejeví o tyto aktivity zájem. Všichni starostové, se kterými byl veden neformální rozhovor, uvedli, že jsou od hranic příliš vzdáleni. Zde narážíme na problematiku vymezení pohraničí. Záleží na kritériích, které se k vymezení použijí. Ty jsou v každém vědním oboru jiná a tedy i výsledná území podle nich definovaná se budou lišit. Pro potřeby Evropské unie a přidělování dotací z jejích fondů bylo nutné administrativní vymezení, které v případě České republiky představují okresy (Havlíček 2004). Tzn., že české pohraničí je definováno okresy ležícími při státní hranici. Těchto okresů je celkem 36 (přesněji 35 + Ostrava-město) z celkových 76. Jejich plocha čítá téměř polovinu celkového území republiky a na počtu obyvatel se podílejí více než třetinou. Administrativní vymezení není příliš vhodné. Na obrázku č. 3 je znázorněn jeden z možných způsobů vymezení pohraničí, pro orientaci je v ní naznačena i poloha mikroregionu Netolicko, který se tak dostal mimo oblast pohraničí.

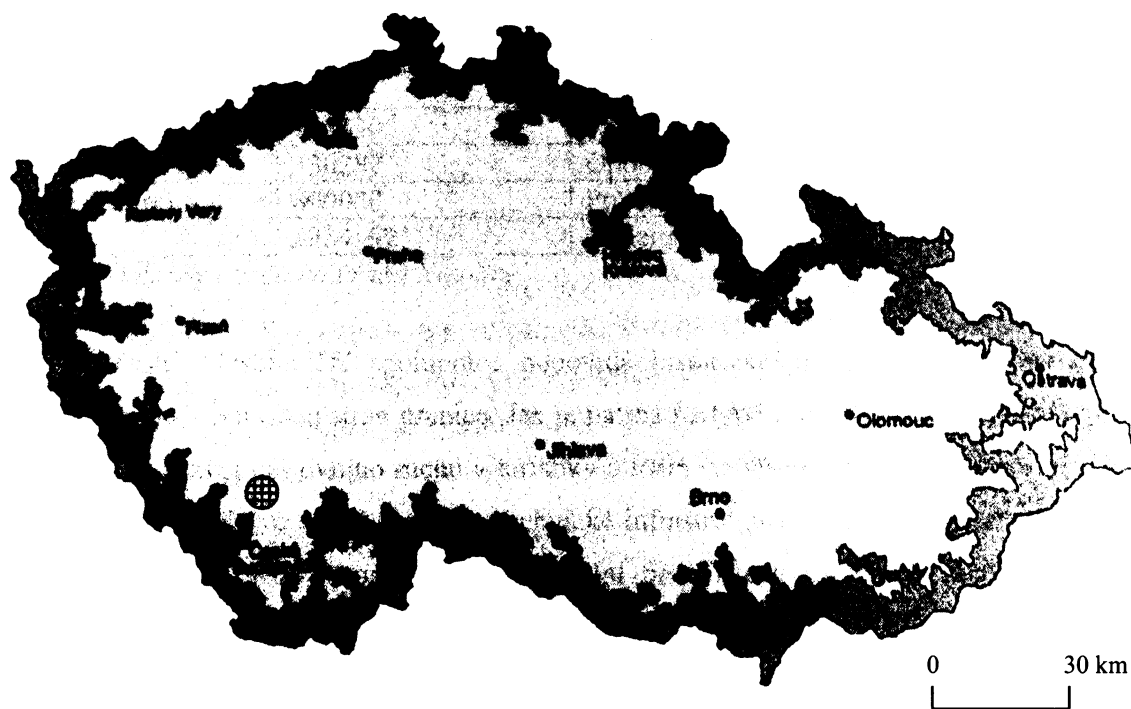
Přeshraniční spolupráce do roku 1989 s německou nebo rakouskou stranou byla nemyslitelná. Netolice však navázaly družbu se slovenským okresním městem Krupina v Banskobystrickém kraji. Jednalo se o vzájemné navštěvování představitelů obcí na bázi kulturních a sportovních akcí. V roce 1993 navázaly Netolice přeshraniční spolupráci se švýcarskou obcí Kehrsatz. Ta se nachází v Kantonu Bern a má přes 3 700 obyvatel. Zpočátku spolupráce spočívala ve vzájemných návštěvách a intenzivní výměně zkušeností z oblasti komunální politiky, vedení a spravování obce a s tím spojené administrativy. Postupně se však frekvence návštěv i kontaktů snižovala. V roce 2005 se obecní rada Kehrsatzu rozhodla, že další vzájemná spolupráce není potřebná ani perspektivní a partnerství bylo z tohoto důvodu rozvázáno.

Další partnerskou obcí Netolic se stala v roce 1996 italská obec Rignano Sull Arno v Toskánsku. V současné době má více než 7 000 obyvatel. Spolupráce fungovala na podobném principu jako se švýcarskou obcí, ale dnes se o spolupráci už nedá hovořit. Hlavním důvodem je příliš velká vzdálenost mezi obcemi.

Mnohem nadějněji se jeví partnerství s německou obcí Ringelai, které bylo navázáno v roce 2006. Ringelai leží v regionu Freyung – Grafenau v Bavorsku, počet obyvatel činí přibližně 2 100, což je srovnatelné s Netolicemi. Důvodem navázání partnerství byl projekt Archeopark Netolice. Tento projekt začal vznikat v roce 2004. Přímo v městské památkové zóně se staví archeologický park zaměřený na raný středověk. Cílem je vybudovat zde kopii

středověkého správního hradiště, které tady kdysi stálo. V roce 2006 byla dokončena první část projektu, a sice opevnění s dřevěnou strážní věží. V dalších etapách by měly v areálu postupně vzniknout objekty jako návštěvnické centrum, ukázky bydlení, řemeslnických dílen, velmožský palác a kostel sv. Jana v raně středověké podobě. Součástí bude i občerstvení a posezení pro návštěvníky. Stejně jako Netolice staví i Ringelai archeopark, který se jmenuje Gabreta. Jedná se o keltskou vesnici necelých 20 km od česko-německých hranic. O obou parcích by měl z grantu vzniknout dokument, knížka a v Netolicích by se měla navíc uskutečnit konference zástupců archeologických parků. Aby mohly obě obce čerpat finanční dotace z programu Interreg IIIA a nyní i z Cíle 3, potřebují mít přeshraničního partnera. Proto je tato spolupráce tak důležitá. V novém programovém období Evropské unie získaly Netolice v rámci Cíle 3 – územní spolupráce dalších 16 mil. Kč.

Obr. č. 3: Modelové vymezení pohraničí Česka z hlediska prostupnosti hraničních efektů

Zdroj: Havlíček 2004

Přeshraniční dopad projektu bude v archeologickém průzkumu, který se uskuteční formou letního česko-bavorského tábora pro studenty.

Ve středověkých sklepech netolického muzea se připravuje expozice raného středověku a hradiště, byly také dokončeny internetové stránky archeologického parku. Snahou Netolic je vytvořit postupně unikátní produkt cestovního ruchu, který by byl výjimečný v celých jižních

Čechách. V souvislosti se snahou řady venkovských regionů zabezpečit regionální rozvoj podporou cestovního ruchu došlo k prudkému zvýšení konkurence mezi jednotlivými regiony. Tzn., chce-li nějaká oblast na trhu cestovního ruchu uspět, nestačí nabízet atraktivní prostředí či kvalitní stravování a ubytování, ale měla by se zaměřit na nevšední zážitek návštěvníků dané oblasti. Je zapotřebí nabízet něco jedinečného, typického právě pro tento mikroregion. O to se také snaží i Netolice.

Rozpočet projektu přibližuje tab. č. 1. Součástí projektu jsou investiční a neinvestiční náklady. První zmíněné jsou tvořeny celkovou stavbou opevnění a věže a dalšími pracemi. Projekt musí také obsahovat minimálně 30 % neinvestičních aktivit. Ty se pohybují okolo částky 860 tis. Kč a jsou do ní zahrnuty příprava projektu (žádost o dotaci, studie proveditelnosti), česko-německý film o obou partnerských projektech, česko-německá kniha, letní studentský archeologický tábor, konference zástupců archeoparků v Netolicích, vybavení pro obec.

Tab. č. 1: Rozpočet projektu Archeopark Netolice v letech 2006-2007

Příjmy (v Kč)		Výdaje (v Kč)	
Interreg IIIA	1954305	Projekt	2858236
Státní rozpočet	130287	Oponentský posudek	15000
Jihočeský kraj	800000	Průzkum vod. zdroje	11356
celkem	2884592	celkem	2884592

Zdroj: Podklady obecního úřadu Netolice

Současná přeshraniční spolupráce odpovídá historickému vývoji a rozdílné úrovni stávajících možností obou stran hranice. Jak je patrné i z typu projektu, nejvíce je spolupráce zaměřena na rozvoj cestovního ruchu a turistiky a s tím související ekonomický rozvoj obce. Naopak v oblastech rozvoje dopravní a technické infrastruktury, zlepšení životního prostředí a ochrany přírody nebo v problematice sociální péče žádná spolupráce neprobíhá a do budoucna ani není plánována. V oblasti zemědělství se přeshraniční spolupráce taktéž neuskutečňuje. Bylo by vhodné převzít model z bavorské strany a podpořit provozování různých vedlejších činností. V Bavorsku se nezanedbatelná část zemědělců kromě zemědělské produkce zabývá také jinou činností. Zcela nevyužité jsou na Netolicku v této souvislosti možnosti kombinování výdělků v zemědělství s provozem restaurací, sezónními činnostmi v oblasti cestovního ruchu. Spolupráce s bavorskými zemědělci by mohla přispět k posunu v rozvoji zemědělství.

Podle starosty Netolic je finanční podpora přeshraničních aktivit programy Evropské unie a euroregiony velká. Také krajský úřad svou činností k těmto aktivitám přispívá. Nejméně se na spolupráci podílí zájmové organizace a sdružení v obci.

Netolice jsou členem euroregionu Šumava od roku 1997. Důvodem vstupu byl přístup k informacím a fondům, spolupráce a společná propagace regionu. Několikrát ročně se účastní kulturních akcí, odborných seminářů a zasedání euroregionu.

4.6. Analýza SWOT přeshraniční spolupráce

V poslední době je velmi používanou metodou ke zhodnocení zájmového území analýza SWOT, proto je použita i zde.

Tab. č. 2: Analýza SWOT přeshraniční spolupráce mikroregionu Netolicko

Silné stránky	Slabé stránky
- přírodní a kulturně-historický potenciál pro rozvoj cestovního ruchu - dostatečná hustota silniční sítě - sdružování obcí za účelem společného postupu - dobrá propagace regionu - relativně vyšší míra podnikatelské aktivity v obci Netolice	- nedostatek finančních prostředků pro rozvoj, především u malých obcí - nedostatečná údržba státních komunikací nižších tříd a místních komunikací - ekonomická závislost obyvatel (zvláště malých sídlech) na zemědělství - úroveň obsluhy značné části malých a velmi malých sídel - mikroregion neleží bezprostředně u státní hranice - hospodářská struktura mikroregionu s malým počtem malých a středních závodů
Příležitosti	Hrozby
- větší využití výhodné polohy k prohloubení všestranné přeshraniční spolupráce - rozvoj cestovního ruchu ve všech jeho šetrných formách - kvantitativní i kvalitativní růst výrobní základny mikroregionu, rostoucí atraktivita regionu - možnost čerpání dotací z Evropské unie - úspěšná přeshraniční spolupráce Netolic jako příklad pro ostatní obce	- odliv mladé populace - ohrožení rozvojových projektů nedostatečným vybavením některých území infrastrukturou - chátrání a narušení památkově cenných prvků krajiny a kulturně historických památek - ne příliš velký zájem české strany o otázky spojené s životním prostředím - rozdílné hospodářské vyspělosti na obou stranách hranice - nedostatečná informovanost a celkový nezájem občanů i komunálních politiků o přeshraniční spolupráci

ZÁVĚR

Vzhledem ke své poloze bylo území během komunistického režimu mimo jakýkoli zájem o rozvoj a hospodářský růst zde byl prakticky nemožný. Po roce 1989 se právě geografická poloha stala velmi důležitým pozitivním faktorem a celé území by mohlo začít těžit z blízkosti hospodářsky silného Bavorska. Po otevření hranic s Německem má mikroregion Netolicko šanci stát se polohově exponovaným regionem, který je prostřednictvím přeshraničních ekonomických a sociálních vztahů propojován s hospodářskou strukturou Německa.

Úkolem této práce bylo podat podrobnou zprávu o přeshraniční spolupráci v mikroregionu Netolicko. V souvislosti s tím byly v úvodu uvedeny jisté předpoklady, ke kterým je nutné se v závěru vyjádřit.

1. Do vzniku programu Phare CBC neprobíhala v mikroregionu žádná přeshraniční spolupráce.

Město Netolice ještě během komunistického režimu navázalo spolupráci se slovenskou obcí Krupina. V roce 1993 pak s obcí Kehrsatz ve Švýcarsku. Ani v jednom z těchto případů však nedošlo k prosperující dlouhotrvající spolupráci. Krupina je okresní město, tedy nesrovnatelně větší než Netolice. Udržování kontaktů by tak nebylo perspektivní. V případě Kehrsatzu hrála významnou roli velká vzdálenost. Po prvotním nadšení ze spolupráce se intenzita vzájemných kontaktů pomalu snižovala, až byla spolupráce oficiálně ukončena. Přestože se v obou případech jednalo o relativní neúspěch, znamenala tato činnost pro Netolice jistou zkušenost v navazování přeshraničního partnerství. Po vzniku programu Phare CBC se situace výrazně nezměnila. Netolice sice navázaly spolupráci s italskou obcí Rignano Sull Arno, ale tento kontakt neměl pro Netolice žádný praktický přínos. Můžeme říci, že vznik Phare CBC neměl na přeshraniční spolupráci v mikroregionu v podstatě žádný vliv. Přeshraniční aktivity se začaly rozvíjet v roce 2006, tedy až 12 let po zahájení programu v česko-německé příhraniční oblasti.

2. Úloha, kterou přeshraniční spolupráce představuje v oblasti regionálního rozvoje, není stěžejní.

V tomto případě musíme mikroregion rozdělit na dvě části. Tvrzení neplatí pro obec Netolice, co se týče ostatních obcí, můžeme s ním souhlasit. Přeshraniční spolupráce hraje

v Netolicích významnou roli v tom smyslu, že partnerství s bavorskou obcí Ringelai umožňuje čerpat dotace z fondů Evropské unie. Získané finanční částky se investují do velmi významného dlouhodobého projektu cíleného na rozvoj cestovního ruchu, na který obec v současnosti zaměřuje svůj rozvojový potenciál. Dopad rozvoje cestovního ruchu v Netolicích na zbytek mikroregionu se dá stěží odhadnout. V obcích s určitou materiálně-technickou základnou by mohlo jít o pozitivní vliv, u ostatních je rozvoj v tomto směru nepravděpodobný. Přeshraniční spolupráce nemá pro tyto obce v podstatě žádný význam.

3. V čerpání dotací z Evropské unie se obce mikroregionu zaměřují na jiné programy, než jsou ty podporující přeshraniční spolupráci.

Toto tvrzení můžeme bez pochyby jednoznačně potvrdit. Všechny obce velmi využívají Leader, Program obnovy venkova a také granty, které vypisuje Jihočeský kraj. Programy podporující přeshraniční spolupráci vyžadují partnerství se zahraniční obcí, což většinu obcí v mikroregionu odradí. Hledání takové obce navíc není jednoduché a pro nejmenší obce spíše nemožné. Většina z nich se o to ani nepokoušela a tuto možnost předem zavrhl.

4. Přeshraniční spolupráce je tematicky zaměřena výhradně na kulturní a sportovní aktivity.

Probíhající přeshraniční spolupráce je jednoznačně zaměřena na rozvoj cestovního ruchu a propagaci regionu. Přeshraniční kontakty se v současné době spíše pomalu rozvíjejí a zatím se soustřeďují na jeden konkrétní projekt, kvůli kterému byla nedávno spolupráce navázána. Je pravděpodobné, že v budoucnosti se spolupráce rozšíří i na kulturní a sportovní aktivity.

Celkově můžeme konstatovat, že intenzita přeshraniční spolupráce v mikroregionu Netolicko je velmi nízká. Obce nejeví zájem a to jak ze strany občanů tak ze strany vedení obce. Dragoňa zdůrazňuje následující vnitřní předpoklady pro přeshraniční spolupráci (Dragoňa 2001, cit. v Jeřábek 2002, s. 12):

- přítomnost větších center na obou stranách hranice
- blízkost ve smyslu jak vzdálenosti, tak příbuznosti historické, kulturní, politické, atd.
- akceptovatelná rozdílnost na bázi komplementarity, vzájemně se doplňujících částí
- schopnost formulovat společnou, dostatečně přitažlivou ideu – vizi pro spolupráci k oboustrannému prospěchu

Když tyto zásady aplikujeme na dotčenou oblast, vyjdou nám následující závěry. Větším centrem v našem zájmovém území jsou Netolice, které už svého partnera na druhé straně hranice našly. Snahou této práce bylo také zjistit, do jaké míry je určující faktor vzdálenosti. To se bohužel nedalo objektivně posoudit, pouze nastínit z názorů jednotlivých starostů. K významnějšímu závěru by bylo možné dojít, pokud bychom porovnávali Netolice s jiným srovnatelným mikroregionem ležícím v těsném kontaktu se státní hranicí. Z toho, co představitelé obcí uváděli, fyzická vzdálenost partnerů je jedním z hlavních důvodů, proč spolupráce nefunguje. Dalším z nich je nedostatek financí v rozpočtu obcí. Požadavek historické, kulturní a politické příbuznosti nemůže být v případě Německa a Česka úplně splněn. Přesto je jejich vzájemná spolupráce bez pochyby perspektivní. V posledním bodě se mluví o vytvoření společné ideje. Tu se v případě Netolic podařilo vytvořit prostřednictvím projektu Archeopark, jehož obdoba vznikla i v partnerské obci. Obě obce tak mají společnou vizi a zájem o perspektivní spolupráci.

Evropská unie klade velký důraz na podporu přeshraniční spolupráce mezi pohraničními oblastmi, které jsou znevýhodněny izolací příhraničních komunit od svých přirozených sousedů na druhé straně hranice a zároveň okrajovým postavením území v rámci svých vlastních státních hranic a politik.

POUŽITÁ LITERATURA

ANDĚLOVÁ, M. (2002): Hodnocení přeshraniční spolupráce a perspektivy dalšího vývoje na příkladu Euroregionu Nisa. Magisterská práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 117 stran.

BOHUSLAV, D. (2004): Program Phare CBC – Společný fond malých projektů: implementace a regionální diferenciaci v Česku. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 86 stran.

DOKOUPIL, J. (2000): Teoretické přístupy k problematice pohraničí s aplikací v česko-bavorském prostoru. Geografie – Sborník ČGS 105, č. 1, str. 10-17.

DOKOUPIL, J. (2001): Přeshraniční spolupráce jako součást regionálního rozvoje česko-bavorského pohraničí. Geografie – Sborník ČGS 106, č. 4, str. 270-279.

DOKOUPIL, J. (2004): Typologie českého pohraničí. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str. 137-147.

DOKOUPIL, J., JEŘÁBEK, M. (2004): Hraniční regiony Evropské unie. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str.163-178.

HAMPL, M. (2000): Pohraniční regiony České republiky: současné rozvojové tendence. Geografie – Sborník ČGS 105, str. 241-254.

HAMPL, M., GARDAVSKÝ, V., KÜHNEL, K. (1987): Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. Univerzita Karlova v Praze., Praha, 255 stran.

HAVLÍČEK, T. (2004): Teorie vymezení pohraničí. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str. 59-66.

HAVLÍČEK, T. (2005): Pohraničí a periferie v regionálním rozvoji: příklad českého pohraničí. Disertační práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 44 stran + příl.

HAVLÍČEK, T., JEŘÁBEK, M. (2004): Přeshraniční spolupráce ve středoevropském prostoru. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str.179-186.

HLAVATÝ, K. (2005): Ekonomické přeshraniční vlivy a možnosti jejich využití v místních společenstvích v pohraničí. In: Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. Sborník podkladových studií. Fakulta sociálně ekonomická, UJEP v Ústí nad Labem. Str. 84-117.

HOUŽVIČKA, V. (2002): Některé aspekty přeshraniční spolupráce České republiky a Spolkové republiky Německo. In: Balej, M., Jeřábek, M.: Sborník Pohraničí, přeshraniční

spolupráce a euroregiony. Katedra geografie Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem. str. 37-42.

CHROMÝ, P. (2000): Historickogeografické aspekty vymezení pohraničí jako součást geografické analýzy. Geografie – Sborník ČGS 105, č. 1, str. 63-76.

JEŘÁBEK, M. (2000): Pohraničí v regionálním rozvoji a jeho výzkum. Geografie – Sborník ČGS 105, č. 1, str. 1-9.

JEŘÁBEK, M. (2000): Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony: evropský pohled a situace v Česku. Geografické rozhledy 10, č. 1, str. 6-7.

JEŘÁBEK, M. (2002): Přeshraniční spolupráce a rozvoj českého pohraničí. Disertační práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 40 stran.

JEŘÁBEK, M. (2004): Pohraničí a přeshraniční spolupráce v regionálním rozvoji. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str. 75-86.

JEŘÁBEK, M. (2004): Regionální rozvoj českého pohraničí. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str.187-202.

JEŘÁBEK, M. (2005): Typologie českého pohraničí – na pozadí teoretických přístupů a reálné situace. In: Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. Sborník podkladových studií. Fakulta sociálně ekonomická, UJEP v Ústí nad Labem. Str. 9-33.

LAŠTOVKOVÁ, J. (2005): Euroregiony na hranicích České republiky. In: Přeshraniční vlivy působící na místní společenství pohraničí České republiky. Sborník podkladových studií. Fakulta sociálně ekonomická, UJEP v Ústí nad Labem. Str. 34-56.

LITECKÁ, Š. (2007): Cíl 3 Evropská územní spolupráce - možnost mezinárodní spolupráce českých měst v novém programovacím období 2007 – 2013. Veřejná správa 2007, č. 1-2, str. 38-41.

MARADA, M. (2001): Vymezení periferních oblastí a studium jejich znaků pomocí statistické analýzy. Geografie – Sborník ČGS, 106, č. 1, str. 12-25.

MIKŠÁTKOVÁ, A. (2004): Vývoj přeshraničních kontaktů a spolupráce v periferní oblasti Jesenicka a Bruntálska v 2. polovině 20. století. Ročníková práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 57 stran.

PILEČEK, J. (2005): Příspěvek k metodice vymezení periferních oblastí: modelové území okresu Prachatice. In : Problémy periferních oblastí.

ŘEHÁK, S. (2004): Postavení pohraničí v integračních procesech. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol. České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, str. 87-92.

WIDEMANNOVÁ, M. (2001): Přeshraniční spolupráce obcí a regionů v Evropě: Právní

nástroje a programy v pojetí EU. Veřejná správa XII, č. 1-2, str. 48-51.

ZICH, F. (1999): Nositelé přeshraniční spolupráce na česko-německé hranici. Working Papers Sociologického ústavu AV ČR, Praha, 105 stran.

ZICH, F. (2001): Problémy vytváření přeshraničního společenství na česko-německé hranici. Sociologický časopis 37, č. 2, str. 161-181.

ZICH, F. (2002): Přeshraniční společenství na česko-německé hranici. In: Balej, M., Jeřábek, M.: Sborník Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony. Katedra geografie Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem. str. 43-47.

Internetové zdroje

Centrum pro regionální rozvoj. [<http://www.crr.cz>]

Český statistický úřad. [<http://www.czso.cz>]

Euroregion Šumava. [<http://www.euregio.cz>]

Fondy Evropské unie. [<http://www.strukturalni-fondy.cz>]

Informační systém o území. [<http://www.isu.cz>]

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí. [<http://portal.mpsv.cz>]

Města a obce online. [<http://mesta.obce.cz>]

Ministerstvo pro místní rozvoj. [<http://www.mmr.cz>]

Ministerstvo vnitra ČR. [<http://www.mvcr.cz>]

Oficiální stránky Jihočeského kraje. [<http://www.kraj-jihocesky.cz>]

Oficiální stránky MAS – Blanský les, Netolicko. [<http://www.mas-netolice.cz>]

Oficiální stránky města Netolice. [<http://www.netolice.cz>]

Regionální rozvojová agentura jižních Čech. [<http://www.rera.cz>]

Regionální rozvojová agentura Šumava. [<http://www.rra-sumava.cz>]

Ostatní materiály

Iniciativa Společenství INTERREG IIIA (www.mmr.cz).

JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika 2007 – 2013 (www.strukturalni-fondy.cz).

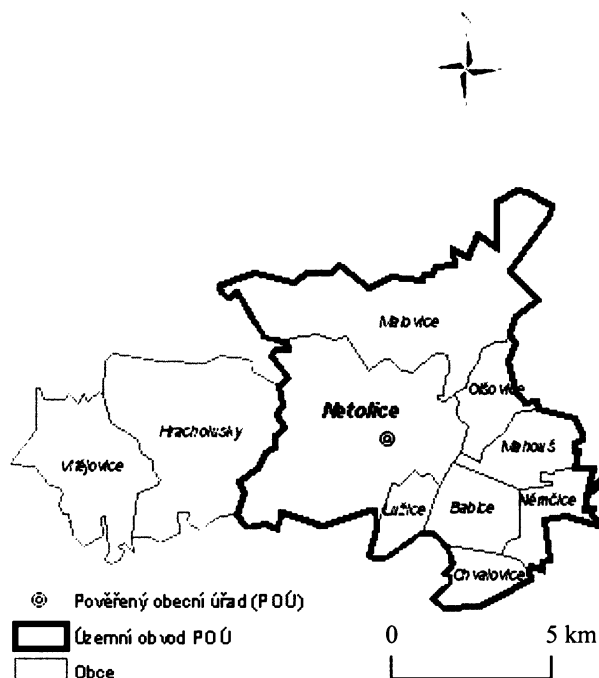
JPD Svobodný stát Bavorsko – Česká republika 2000 – 2006 (www.strukturalni-fondy.cz).

Návrh Národního rozvojového plánu ČR 2007-2013 (www.strukturalni-fondy.cz).

Rozvojová strategie mikroregionu Netolicko.

PŘÍLOHY

Příl. č. 1: Administrativní mapa mikroregionu Netolicko v roce 2007

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 2: Základní informace o obcích mikroregionu Netolicko v roce 2006

Obec	počet obyvatel	výměra v ha	hustota zalidnění (obyv./km ²)
Babice	86	580	14,8
Hracholusky	475	2 135	22,2
Chvalovice	170	397	42,8
Lužice	38	319	11,9
Mahouš	152	596	25,5
Malovice	639	2 513	25,4
Němčice	187	415	45,1
Netolice	2 718	2 635	103,1
Olšovice	39	358	10,9
Vitějovice	474	1 180	40,2
Mikroregion Netolicko	4 978	11 128	44,7

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 3: Vývoj počtu obyvatel mikroregionu Netolicko v letech 1869 – 2001

obec	rok												
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Babice	295	316	269	253	271	276	254	160	143	117	65	62	78
Hracholusky	1214	1269	1149	1147	1137	1128	987	619	541	527	454	465	500
Chvalovice	222	223	209	254	262	247	243	197	199	168	195	197	192
Lužice	193	165	165	155	117	145	130	79	75	65	56	45	45
Mahouš	389	386	338	320	322	332	303	202	167	140	145	121	151
Malovice	1316	1373	1218	1204	1266	1288	1189	927	846	732	696	634	647
Němčice	278	322	286	280	301	287	257	207	174	163	171	181	187
Netolice	3136	3508	3287	3270	3411	3018	2787	2474	2507	2448	2568	2650	2620
Olšovice	187	213	181	185	191	195	186	115	105	95	87	57	39
Vitějovice	648	777	730	694	717	694	699	543	581	532	500	458	428
celkem	7878	8552	7832	7762	7995	7610	7035	5523	5338	4987	4937	4870	4887

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 4: Průměrný věk obyvatel mikroregionu Netolicko v roce 2001

Název obce	průměrný věk
Babice	41,7
Hracholusky	36,6
Chvalovice	37,0
Lužice	40,4
Mahouš	38,9
Malovice	39,2
Němčice	36,1
Netolice	36,5
Olšovice	52,7
Vitějovice	39,5
Jihočeský kraj	38,4
Česká republika	38,8

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Netolicko

Příl. č. 5: Struktura obyvatelstva mikroregionu Netolicko podle věku v roce 2001

	obyv. celkem	0-14 let	podíl %	15-59 let	podíl %	60 a více let	podíl %
Babice	78	13	16,7	41	52,6	24	30,8
Hracholusky	500	99	19,8	309	61,8	92	18,4
Chvalovice	192	35	18,2	128	66,7	29	15,1
Lužice	45	6	13,3	27	60	12	26,7
Mahouš	151	28	18,5	104	68,9	19	12,6
Malovice	647	113	17,5	398	61,5	136	21
Němčice	187	41	21,9	113	60,4	33	17,6
Netolice	2 620	456	17,4	1 730	66	434	16,6
Olšovice	39	1	2,6	19	48,7	19	48,7
Vitějovice	428	54	12,6	285	66,6	89	20,8
Mikroregion Netolicko	4 887	846	17,3	3 154	64,5	887	18,2

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 6: Vzdělanostní struktura obyvatelstva mikroregionu Netolicko v roce 2001

	Počet obyv.	Počet obyv. 15+	základní	podíl %	střední	podíl %	vysoké	podíl %
Babice	78	65	30	46,2	29	44,6	6	9,2
Hracholusky	500	401	141	35,2	132	32,9	25	6,2
Chvalovice	192	157	66	42,0	81	51,6	3	1,9
Lužice	45	39	13	33,3	26	66,7	0	0,0
Mahouš	151	123	39	31,7	75	61,0	9	7,3
Malovice	647	534	179	33,5	324	60,7	25	4,7
Němčice	187	146	43	29,5	99	67,8	4	2,7
Netolice	2620	2164	568	26,2	1396	64,5	182	8,4
Olšovice	39	38	19	50,0	19	50,0	0	0,0
Vítějovice	428	374	103	27,5	246	65,8	18	4,8
Mikroregion Netolicko	4887	4041	1201	29,7	2427	60,1	272	6,7

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 7: Obyvatelstvo mikroregionu Netolicko podle náboženského vyznání v roce 2001

	počet obyvatel r. 2001	podíl věřících v %	zastoupení církví v %					bez vyznání	nezjištěno
			Církev římskokat.	Církev českosl. husitská	Českobr. církev evangel.	Pravoslav. církev v českých zemích	Nábož. společnost Svědkové Jehovovi		
Mikroregion Netolicko	4887	43	93,2	0,3	0,8	0,09	0,2	39	18

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 8: Národnostní složení obyvatel mikroregionu Netolicko v roce 2001

	Počet obyvatel	národnost v %						
		česká	moravská	slovenská	polská	německá	ostatní	nezjištěná
Mikroregion Netolicko	4887	94,4	0,06	1	0,1	0,08	0,2	4,2

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 9: Struktura půdního fondu v mikroregionu Netolicko v roce 2002 (v ha)

	orná půda	zahrady	ovocné sady	trvalé travní porosty	lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy a nádvoří	ostatní plochy
Mikroregion Netolicko	4443	129	273	2314	2809	343	113	703

Zdroj: Strategie rozvoje mikroregionu Netolicko

Příl. č. 10: Ekonomická struktura obyvatelstva mikroregionu Netolicko v roce 2001

	ekonomicky aktivní obyv.	zemědělství, lesnictví, rybolov	průmysl	stavebnictví	služby
Babice	31	29,0	25,8	6,5	22,6
Hracholusky	226	14,2	33,6	18,6	19,9
Chvalovice	87	24,1	24,1	10,3	11,5
Lužice	19	0,0	42,1	26,3	10,5
Mahouš	89	29,2	20,2	3,4	21,3
Malovice	309	29,1	28,5	6,8	18,8
Němčice	87	17,2	28,7	10,3	33,3
Netolice	1 342	6,3	36,7	11,3	28,0
Olšovice	15	40,0	13,3	6,7	6,7
Vitějovice	220	6,4	31,8	10,5	19,5
Mikroregion Netolicko	2425	12,3	33,4	11,0	24,3

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 11: Obyvatelstvo mikroregionu Netolicko podle dojížděky do zaměstnání v letech 1991 a 2001

	Počet obyvatel		% EA z počtu obyvatel		% EA vyjíž. za prací mimo obec	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Mikroregion Netolicko	4870	4887	50,6	49,6	40	44,7

Zdroj: <http://www.czso.cz>

Příl. č. 12: Nezaměstnanost mikroregionu Netolicko podle obcí v letech 2005 – 2007

Obec	rok		
	2005	2006	2007
Babice	9,7	9,7	0
Hracholusky	10,2	10,6	8,8
Chvalovice	5,7	5,7	6,9
Lužice	15,8	10,5	10,5
Mahouš	3,4	3,4	2,2
Malovice	5,8	5,2	6,5
Němčice	6,9	5,7	4,6
Netolice	5,8	5,1	4,5
Olšovice	6,7	6,7	13,3
Vitějovice	7,7	6,4	5,5

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz>

Příl. č. 13: Vybrané plánované a realizované projekty obce Babice

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Oprava střechy a vnitřních prostorů kapličky	2000	100000	POV	60000
Oprava technické památky transformátoru	2000	80000	POV	48000
Oprava místní komunikace II. etapa - regionální cyklostezka	2002	796000	POV	557000
Vybudování sportovního hřiště	2002	180000	POV	108000
Rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení	2002	195000	POV	117000
Oprava komínových těles na budově školy	2003	133000	POV	80000
Oprava sklepů po povodních - škola	2003	772000	POV	700000
Oprava střešní krytiny na budově školy	2004	200000	POV	120000
Oprava ochranné boční hráze retenční nádrže	2004	550000	POV	550000
Oprava bezpečnostního přelivu - most	2004	800000	POV	640000

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 14: Vybrané plánované a realizované projekty obce Hracholusky

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Vyčištění požární nádrže v Hracholuskách za vsí	2000	63000	POV	38000
Oprava kaple Panny Růžencové v Žitné	2000	394000	POV	197000
Oprava kaple Panny Marie v Hracholuskách	2001	290000	POV	145000
Oprava místních komunikací	2001	180000	POV	108000
Oprava a vyčištění požární nádrže-Žitná	2003	190000	POV	114000
Oprava požární nádrže-Vrbice	2003	190000	POV	114000
Oprava místní komunikace Hracholusky - Obora	2005	450000	POV	135000
Hřiště - I. etapa	2005	210000	krajský úřad	100000
Rekonstrukce požární nádrže	2006	240000	krajský úřad	100000

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 15: Vybrané plánované a realizované projekty obce Chvalovice

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Oprava místní komunikace	2006	45000	POV	30000
Oprava budovy Obecního úřadu	2006	280000	POV	150000
Oprava čistírny odpadních vod	2008	409000	není zatím znám	není zatím známa

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 16: Vybrané plánované a realizované projekty obce Mahouš

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Oprava místních komunikací Hlodačky	2001	60000	POV	36000
Údržba vjezdů a úprava veřejné zeleně Mahouš	2002	165000	POV	98000
Rekonstrukce místní komunikace Mahouš	2003	574000	POV	172000
Oprava vjezdů a úprava zeleně Mahouš	2004	198000	POV	118000
Rekonstrukce autobus. čekárny	2005	100000	POV	80000
Opravy komunikací	2006	4 mil.	Ministerstvo financí	3200000
Rekonstrukce vodní nádrže	2006	600000	Leader+	480000
Odbahnění rybníka	není zatím znám	3 mil.	není zatím znám	není zatím známa
Bioplynová stanice	není zatím znám	30 mil.	není zatím znám	není zatím známa

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 17: Vybrané plánované a realizované projekty obce Malovice

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Vybudování informačního centra	2000	383000	POV	268000
Rekonstrukce a dostavba místní komunikace	2001	800000	POV	240000
Modernizace budovy mateřské školky	2006	180000	POV	120000

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 18: Vybrané plánované a realizované projekty obce Němčice

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Stavba chodníku v Němčicích	1999	500000	POV	150000
Oprava hasičské zbrojnice	1999	50000	POV	30000
Rekonstrukce návsi Sedlovice	2001	325000	POV	97000
Vybudování informačního centra	2002	175000	POV	122000
Oprava požární nádrže Němčice	2002	180000	POV	108000
Stavba nové autobusové čekárny Němčice	2002	100000	POV	60000
Obnova a zřizování veřejné zeleně	2003	150000	POV	90000
Rekonstrukce veřejného rozhlasu	2004	250000	POV	125000
Rekonstrukce čistírny odpadních vod	2004	550000	krajský úřad	326000
Rekonstrukce požární nádrže	2004-2005	1 mil.	POV	320000
Obnova střechy na hasičské zbrojnici	2006-2007	500000	POV	270000

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 19: Vybrané plánované a realizované projekty obce Netolice

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Výstavba kotelen	1999	9 mil.	úvěr	
Historická krajina Netolicka II. etapa	1999	218000	POV	152000
Historická krajina Netolicka - III. etapa	2000	563000	POV	394000
Informační středisko mikroregionu Netolicko	2001	645000	POV	452000
Výstavba 16ti bytových jednotek	2002	25 mil.	SFRB+úvěr	7,7 mil.
Naučná cyklotrasa Netolicko	2005	118000	POV	82000
Archeopark	2004-2006	2 mil.	Leader+	1,6 mil.
Rekonstrukce náměstí - I. část	2006	2 mil.	vlastní	
Archeopark	2006	2,9 mil.	Interreg IIIA	1,7 mil.
Výstavba kanalizace	2008-2009	9 mil.	SFŽP	6 mil.
Kotelna-hala, rozvody	2008-2009	12 mil.	SFŽP	7 mil.
Rekonstrukce náměstí - II. část	2008-2009	5 mil.	není zatím znám	není zatím známa
Archeopark	2008-2012	20 mil.	Cíl 3	16 mil.

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 20: Vybrané plánované a realizované projekty obce Vitějovice

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Rekonstrukce místních komunikací	2000	776000	POV	233000
Oprava hospodářské budovy ZŠ	2001	172000	POV	103000
Výstavba malého hřiště u ZŠ Vitějovice	2002	168000	POV	101000
Rozšíření veřejného osvětlení u nové zástavby Vitějovice	2002	195000	POV	117000
Oprava hasičské zbrojnice	2004	190000	POV	114000
Oprava místní komunikace	2006	120000	POV	90000

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 21: Vybrané plánované a realizované projekty mikroregionu Netolicko

projekt	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace
Informační středisko mikroregionu Netolicko	2001	645000	POV	452000
Poradenská činnost pro Svazek obcí Netolicko	2005	95000	POV	66000
Rozvojová strategie svazku obcí	2005	140000	POV	98000

Zdroj: Informace obecního úřadu

Pozn.: POV = Program obnovy venkova

Příl. č. 22: Dotazníkové šetření

Vážená paní starostko, vážený pane starosto,

jsem studentkou třetího ročníku oboru geografie a kartografie na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity v Praze. Píši bakalářskou práci na téma Vývoj přeshraniční spolupráce na příkladu mikroregionu Netolicko a chtěla bych Vás požádat o pomoc při jejím zpracování. Jedná se vyplnění přiloženého dotazníku, které Vám nezabere více než 30 minut. Veškeré sdělené informace budou využity pouze jako podklady pro mou práci a tedy považovány za zcela důvěrné.

Jsem si vědoma Vaší zaneprázdněnosti, věřím však, že si přesto najdete čas na zodpovězení několika otázek týkajících se vaší obce.

Velmi děkuji za pochopení a spolupráci.

S pozdravem

Eva Radová

Vyplněné dotazníky zasílejte, prosím, do 3.8.2007 na níže uvedené kontakty:

adresa:

Eva Radová
Sídliště 1089
Praha 5 – Radotín
15300

e-mail: radaeva@seznam.cz

Jméno obce:

Funkci starosty vykonáváte od roku:

Informace o obci

1. Jak byste charakterizoval pozici své obce v rámci regionu (okresu)?

(můžete označit více možností)

1. těžší z polohy na komunikaci přeshraničního významu
2. je centrem (motorem) společensko-ekonomického dění
3. je odkázána na vlastní rozvojový potenciál
4. je zapojena do společensko-ekonomických aktivit mimo okres
5. jinak definovaný prostor, jak:

2. Jak byste hodnotil vliv politických a ekonomických změn od otevření hranic v roce 1989 ve vašem regionu?

1 spíše kladně 2 průměrně 3 spíše záporně

Zdůvodněte:

3. Zhodnoťte, jaká je situace vaší obce z následujících hledisek:

1 – velmi dobrá až 5 – velmi špatná

- a. životní prostředí
- b. struktura obyvatelstva
- c. trh s byty
- d. obytné prostředí, bydlení
- e. sociální poměry
- f. kulturní život
- g. trh práce
- h. zemědělství
- i. živnosti, průmysl
- j. maloobchod
- k. cestovní ruch
- l. dopravní situace
- m. infrastruktura
- n. estetický vzhled obce
- o. bezpečnostní situace
- p. životní úroveň

4. Spolupracuje vaše obec s okolními obcemi?

Pokud ano, v jakých oblastech:

5. Je vaše obec členem jiných organizací a sdružení? Uved'te jméno, účel sdružení a rok vstupu vaší obce.

6. Znáte, využíváte nebo využili jste aktivity podporující regionální rozvoj?

1 – znám a využíváme/využili jsme, 2 – znám, ale nevyužíváme, 3 – neznám

- a. programy na podporu malého a středního podnikání, např. Hranice
- b. Program obnovy vesnice

- c. Phare CBC
- d. Interreg IIIA
- e. jiné:

7. Znáte, popř. spolupracujete, s následujícími institucemi?

1 – znám a spolupracujeme, 2 – znám, ale nespolečně spolupracujeme, 3 – neznám

- a. sdružení obcí, které:
- b. Regionální rozvojová agentura
- c. Regionální poradenské a informační centrum
- d. Euroregion, který:
- e. kraj

8. Jaké akce/projekty se zaměřením na rozvoj obce byly v minulosti realizovány nebo jsou naplánovány pro nejbližší období?

jméno projektu	obor	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace

9. Jaké místní spolky a občanská sdružení fungují ve vaší obci?

Přeshraniční spolupráce

1. Lze podle Vašich poznatků hovořit v současnosti o přeshraniční spolupráci mezi vaší obcí a přilehlou oblastí na druhé straně hranice?

1 ano 2 ne

2. Pokud ne, co způsobilo, že vaše obec nespolečně spolupracuje s žádnou obcí na druhé straně hranice?

- 1. v naší obci není žádná příležitost
- 2. v obci není žádný zájem
- 3. existuje více překážek
- 4. obec má zájem o přeshraniční spolupráci, ale nenachází žádného partnera
- 5. obec již má s tímto špatné zkušenosti
- 6. nikdo v obci není schopen vykonávat potřebnou činnost
- 7. něco jiného, co:

3. Pokud ano, jak lze tuto spolupráci charakterizovat?

- 1. je dostatečná
- 2. odpovídá historickému vývoji a rozdílné úrovni stávajících možností
- 3. je nedostatečná, příčina spočívá v ekonomických a technických rozdílech
- 4. je nedostatečná, příčina pochází ze společensko-politických rozdílů
- 5. jinak, jak:

4. Jaké důvody vás vedou k přeshraniční spolupráci?

(můžete označit více možností)

- 1. výměna informací a zkušeností
- 2. společné naplnění úkolů samosprávy
- 3. napomáhání porozumění mezi národy, podpora vzájemných přátelských vztahů

4. řešení specifických problémů v kultuře, cestovním ruchu, životním prostředí, hospodářství, infrastrukturu – Označte
5. jiné, jaké:

5. Jakou formou se spolupráce uskutečňuje?

Stručně charakterizujte:

6. Se kterou zahraniční obcí spolupracujete? Uveďte prosím všechny, pokud je těchto obcí více a za jméno obce napište datum, kdy byla spolupráce zahájena.

7. Jak podle Vás probíhá spolupráce s touto partnerskou obcí/obcemi?

1 dobře 2 průměrně 3 špatně

8. Jak významná je ve vašem případě přeshraniční spolupráce v následujících oborech?

Ohodnoťte stupnicí, kde 1 = velmi až 5 = vůbec ne

- a. ekonomický rozvoj
- b. rozvoj dopravní a technické infrastruktury
- c. rozvoj cestovního ruchu a turistiky
- d. podpora zemědělství
- e. zlepšení životního prostředí a ochrany přírody
- f. problematika sociální péče
- g. volný čas, kultura, sport, mládež
- h. jiné:

9. Jaké akce/projekty s přeshraničním významem v různých oborech byly ve vaší obci v minulosti realizovány nebo jsou naplánovány pro nejbližší období?

jméno projektu	obor	rok realizace	náklady	zdroj dotace	výše dotace

10. Máte zájem v budoucnu navázat nějakou formu přeshraniční spolupráce?

1 ano 2 ne

11. Pokud ano, na co by se tato spolupráce měla zaměřit?

(můžete označit více možností)

1. ekonomický rozvoj
2. rozvoj dopravní a technické infrastruktury
3. rozvoj cestovního ruchu a turistiky
4. podpora zemědělství
5. zlepšení životního prostředí a ochrany přírody
6. problematika sociální péče
7. volný čas, kultura, sport, mládež
8. něco jiného, co:

12. Jak velká finanční podpora pro přeshraniční spolupráci přichází podle Vašeho názoru z následujících úrovní?

1 velká 2 střední 3 malá 4 žádná

- a. programy EU

- b. sousední státy
- c. euroregiony
- d. Česká republika (stát)
- e. regionální (okresní) úroveň
- f. místní (obecní) úroveň

13. Jak silně přispívají následující instituce k přeshraniční spolupráci?

Ohodnoťte stupnicí, kde 1 = velmi až 5 = vůbec ne

- a. euroregion
- b. krajský úřad
- c. hospodářská komora
- d. profesní organizace, jaké:
- e. zájmové organizace v obci, jaké:
- f. soukromé podniky

14. Domníváte se, že následující faktory nějak omezují praktickou přeshraniční spolupráci?

1 ano 2 ne 3 nevím

- 1. nedůvěra vyplývající z dějin
- 2. různá národní mentalita
- 3. rozdílné státní zájmy
- 4. nedostatečná oboustranná výměna informací
- 5. nedostatečná informovanost obcí ze strany státu, kraje, institucí
- 6. odlišné politické systémy
- 7. různá kupní síla měny
- 8. legislativní problémy
- 9. různé plánovací systémy
- 10. rozdílná úroveň infrastruktury
- 11. jazyková bariéra
- 12. nezájem obcí, podnikatelů, občanů
- 13. jiné, jaké:

15. Lze ve vaší obci hovořit o přeshraničních kontaktech (v jakékoli formě) před rokem 1989? Pokud ano, v jaké formě se vyskytovaly?

Euroregion

1. V čem vidíte hlavní úlohu euroregionů?

(vyberte max. 2 možnosti)

- 1. prostředek pro překonání nevýhod z okrajové polohy
- 2. prostředek k odstranění překážek v kontaktech mezi občany
- 3. náhrada chybějící samosprávy na regionální úrovni (z české strany)
- 4. přirozená iniciativa lokálních a regionálních orgánů
- 5. prostředek pro politickou a ekonomickou expanzi do Česka
- 6. jinak, jak:
- 7. v ničem

2. Je vaše obec členem euroregionu?

- a. ano, od roku..... jméno Euroregionu:
- b. ne, protože:
- c. byla v letech....., už není, protože:
- d. máme v úmyslu stát se členem, protože:

3. Jaký byl důvod vstupu vaší obce do euroregionu?

4. Jaký vliv má na rozvoj vaší obce působení euroregionu?

1 velký 2 průměrný 3 malý 4 žádný

5. Jak často se účastníte akcí pořádaných euroregionem?

1 nikdy 2 zřídka 3 jednou ročně 4 dvakrát ročně 5 častěji

- a. kulturní akce
- b. sportovní akce
- c. školní akce
- d. odborné semináře
- e. zasedání euroregionu
- f. jiné, jaké:

Velmi děkuji za spolupráci.